DARIUS TAUGINAS

HAUTE KUISINE

HAUTE KUISINE

DARIUS TAUGINAS

HAUTE KUISINE

Galimais tikrais įvykiais paremta istorija

©Darius Tauginas, 2021

Gyvenu, kad valgyčiau. (124 kg svorio gurmanas; ūgis – 176 cm)

Valgau, kad gyvenčiau. (Bronius „Briedis“ iš nakvynės namų „Sušilk“.)

Beveik nevalgau, nes tik prieš savaitę chirurgai į skrandžio viršutinę dalį įmontavo žiedą. (Niekaip nevystanti scenos veteranė Eugenija Leukaitė.)

Trys nepriekaištingai įvaldyti procesai: užkandau, išgėriau, perdirbau.

Šnekama: „Sočiam kūne – soti siela“. Aš pasakyčiau kitaip: „Sočiam kūne – daug antsvorio ir cholesterolio“. Su siela dar sunkiau – ši neišpasakytai trapi, mokytų vyrų ir moterų visiems laikams iš kūniško apvalkalo išguita esybė teslypi tik pas tuos, kas ja tiki. Ar aš tikiu?

Nežinau.

Bet tai anaiptol nereiškia, kad nenorėčiau tikėti. Būtent ši frazė puikiausiai atspindi iki šios dienos užgyventą pasaulietinės virtuvės paradoksą – visi produktai supirkti, nuo jų šviežumo net ir maisto ir veterinarijos tarnybos viršininkas neviltin pultų, o iš tos nevilties neapsižiūrėjęs apystorį vokelį nuo agrofirmos atstovų priglaustų, bet paruošto patiekalo – kad ir iš aukščiausios rūšies veršienos nugarinės – ir išbadėjęs Mobsas neėstų. Mobsas – kaimynų kiemsargis.

Mes juk ne gyvūnai, mes sielą turim.

Taigi kad nežinom...

Bet ir tauriausia dvasia sotus nebūsi. Kaip ir meile, scenos spindesiu, gražiu kraštovaizdžiu, o arklys dar ir botagu. Užvis

teisingiausiai byloja lietuviška patarlė: „Trys yra sotūs: klebono gaspadinė, mėsininko šuva ir malūnininko kiaulė."

Neabejotinai atėjo pats tinkamiausias metas savęs paties paklausti: ogi, tamsta, kas pats manaisi esąs – gaspadinė, mėsininkas ar malūnininkas? O galgi klebonas?

Iškart užkirsiu kelią dviprasmybėms – gaspadine man nebūti, nebent gaspadoriumi. Vyras mat esu. Galbūt heteroseksualus, galbūt abejojantis, ar apskritai to seksualumo neatsižadėjus, – nuo jo visi neramumai ir prasideda, o baigtis nesibaigia niekada, – bet vis dėlto su kiaušiais. Malūnininkas iš manęs irgi nekoks išeitų: kasmet birželio pabaigoje – liepos pradžioje (priklausomai nuo to, kaip greitai „ateina" pavasaris) dviem savaitėm užsikamuoju su šienlige, ir nieks nepasakys, kokios žiedadulkės man į nosį lenda ir gyvent neduoda, o ir dukters kaip tūlas Baltrus Baltaragis neturiu. Belieka klebonauti ir paklydusias dūšeles į dorybių tvartus suginti? Tik kad savo paties nežinia kur nuklydusios savasties sugaudyti nepajėgiu, vis savo tikrojo *aš* dairausi, vis *ne tą* atrandu.

Mėsininku man ir tebūti. Tiesa, gyvulių ir paukščių jau seniai nebeskerdžiu ir skerdienos neišpjaustinėju. Statusas nebe tas. Vyriausiasis virėjas ir restorano savininkas, štai kuo prisistatinėju užpildydamas metinę pajamų mokesčio deklaracijos formą. Daug garbės, ypač kad ir miesto meras bei kiti pasižymėję šalies asmenys dažnai mano kuklią užeigą aplanko. Ir giria. Keista būtų, jei negirtų, – jei ne dėl maisto ir pateikimo ant stalo kokybės, tai bent jau dėl Michelin[1] žvaigždutės. Deja, kol kas vienintelės, betgi gyvenimas nestovi vietoje. Pats Michelin gido direktorius Žanas Lukas Naretas pasakė: „Nenusiminkit, žvaigždučių bus vis

1 Padangas, kelionės atlasus bei žemėlapius gaminančios kompanijos Michelin Raudonasis gidas, pasaulyje žinomiausias ir įtakingiausias leidinys, nustatantis restoranų reitingus pagal Michelin žvaigždutes. Viena žvaigždutė – savo kategorijoje labai geras restoranas (turima omeny virtuvės tipas), dvi žvaigždutės – puiki virtuvė, dėl restorano verta daryti lankstą maršrute, trys žvaigždutės – nuostabus pagrindinio virėjo darbas, verta važiuoti čia vien dėl to.

daugiau ir daugiau. Tai tik pradžia." Aš pridursiu: „Žanai Lukai, tu buvai teisus. Tai jau toli gražu nebe pradžia."

Pagal visas rišlaus linijinio dėstymo taisykles turėčiau papasakoti, kaip aš atsigabenau šitokią brangią žvaigždutę į Lietuvą. Puikiai nutuokiu, kad tai turėtų būti svarbu ir įdomu. Tuo ir paremtas žmogiškasis smalsumas: kaip jam pavyko, o nepavyko kitiems? Deja, tai ganėtinai ilga istorija, užtrukusi gerus penkiolika metų. Šiuo momentu neturiu nė mažiausio noro jos čia dėstyti. Vėliau. Kol kas siūlau pasitenkinti faktu: mes turim žvaigždutę!

(Beje, ar ne per daug šiame tekste naudoju dvitaškių? Reiks sumažinti.)

Taigi atidesnis skaitytojas (žinoma, jei tokių apskritai atsiras; kalbu apie skaitytojus, ne apie jų atidumą) turėtų nuvokti, kad aš čia tik šiaip *ant durniaus* klaviatūros klavišais tarškinu, taip sakant, „miklinu plunksną". Nes kažin ar šis iš anksto redaktorių įnirtingam braukymui – o galop ir sudeginimui – nulemtas dienoraštis-autobiografija arba autobiografija-dienoraštis, arba kas tai bebūtų, kada nors paliks mano pastogės J. Basanavičiaus gatvėje sienas.

O, taip, vyručiai!

Iki šiol džiaugiuosi čia atsikraustęs. Kokia ramybė, koks ją lydintis potencialas! Žinoma, iš tolėliau nuolat ataidi geležinkelio garsai – nereikia norėti, vis dėlto didžiausias geležinkelio mazgas Pabaltijyje, – vagonų ratai it mėsininko kirvis daužosi į bėgių sujungimus, gailiai cypsi lėtinant greitį, lyg kvietimas pietums ar vakarienei nuskamba įspėjamieji lokomotyvų signalai, iešmininkai kalbasi tarpusavyje per garsiakalbius, nieko neperprasi, tarytum perduodami vienas kitam užšifruotas pastabas apie firminio geležinkeliečių patiekalo kepimą ant iešmo ar grotelių.

Kai įpranti – aš jau įpratau – viso to nebejunti. Automobilių ir kitų motorizuotų priemonių judėjimas dar juokingesnis – dėl intensyvaus traukinių eismo prie pervažos tenka ilgokai stovėti (mano rekordas – 32 minutės), todėl mašinos palei namą pragarma vienu metu, ir vėl mįslinga tyla, pertraukiama nebent prie būdos nuobodžiaujančių šunėkų – Mobso ar Vudžio – amtelėjimo, į neviltį dėl savo haremo neorganizuotumo puolusio gaidžio pikto burbėjimo, ant stulpo įsitaisiusios visaregės varnos pranašiško kranktelėjimo ir už gryną pinigą jos pranašystes (visi turėjome patekti į puodą jau 2012 metais – majai taip sakė, bet ėmė ir sumelavo; galgi 2022 labiau pasiseks?) priimančių žąsų išgąstingus gagenimus.

Atidesnis skaitytojas vėl būtų teisus – tokios nevalingos dermės su geležinkeliu nerasi nei Vilniuje, nei Kaune, nei Klaipėdoje, nei kitame didesniame mieste. Kadangi didžiausias geležinkelio mazgas Lietuvoje yra ne kur kitur, o Radviliškyje.

Štai jums ir rimtesnis pokštas: pirmoji Michelin žvaigždutė Baltijos šalyse atkeliavo į Radviliškį, o ne į kokią tikrąją ar laikinąją sostinę. Kodėl čia?

Pirma: norėjau pabėgti nuo didmiesčio triukšmo ir nuolatinio streso dėl privilegijos ten gyventi. Antra: Radviliškyje, tiksliau, Basanavičiaus (Basankės) gatvėje gimė, augo ir šeima apsirūpino mano tėvas, čia gimiau ir augau – nors šešiolikos pabėgau į Kauną, o vėliau ir į Angliją – aš. Trečia: čia paveldėjau šešiolikos arų sklypą su senu mediniu namu. Ketvirta: Mobsas su Vudžiu mane myli, todėl aš jiems kasdien atnešu likučių iš virtuvės. Penkta: šį kartą apsieikim ir be penkto.

Kaip su klientais?

Visi staliukai užsakyti mėnesiui į priekį. Daugiau nieko ir nepridurčiau – sek žvaigžde!

Viliuosi, kad įžanginis žodis – kas jis per *krienas* ir ko iš mūsų nori – pavyko. Dabar grįžkim prie svarbiausio – prie „plunksnos miklinimo“. Mažytė pertraukėlė pasvarstymui: apie ką vyriausiasis virėjas geriausiai parašytų? Apie save? Vargiai. Apie sąvokos „radikalus horizontalumas“ vartojimo plotmes? Dar vargiau. Apie statybinių konstrukcijų atsparumą gaisrui? Visų vargiausiai. Apie maistą? Tiesiai į taikinį, tiksliau, į keptuvę. Tą darė ir daro visi garsesni virėjai: Džeimsas Oliveris, Gordonas Ramzis, Hestonas Bliumenfolis, Feranas Adria... estafetę kuo puikiausiai perėmė lietuviški puodų šviesuliai: Agnė Jagelavičiūtė ir Alfas Ivanauskas (abu buvo atvykę pas mane į restoranėlį, patarškėjom apie senų virtuvės mitų griovimą, naujų kūrimą ir aplamai estetiką), keliauninkas Vytaras Radzevičius su savo pasauliniais nepridegančiais puodais, Beata Nicholson (visai neseniai ji pasikvietė mane į savo TV laidą; maloniai pasidalinom patirtim ir keptuvėm pasidaužėm) ir daugelis daugelis kitų, mažiau ar daugiau susijusių su virtuvės įrankiais ir bulvėmis. (Juokauju.) Aš pridurčiau štai ką: man irgi panaši mintis atėjo į galvą ir daugiau iš ten nebepasitraukė. Kita vertus, tapti savo(?) idėjos vergu – pats lengviausias dalykas po morkų skutimo skutykle. Tik kad tos virtuvinės knygos labai jau panašios viena į kitą – didesni nei vidutiniai formatai, spalvingi viršeliai su išsiviepusiu knygos autoriumi ar bent jau gausybe daržovių, apetitą žadinančios patiekalų nuotraukos, retkarčiais padailintos vaizdų redaktoriumi, griežtai pagal proporcijas sudėlioti receptai, galiausiai pačių virėjų nukrypimai į asmeniškumus, susijusius ar nesusijusius su pikantiškais nutikimais virtuvėje ir už jos ribų (šaldytuve), naudingi patarimai, kaip nenusipjauti piršto „šefo“ peiliu ir pan. Ir galgi kelios šmaikščios replikos universalesnėmis temomis. „O žinot, kad kiaulės, kurias taip mėgstame, yra vieninteliai gyvūnai pasaulyje, galintis įdegti

saulėje! Ale kaip kokia uošvienė!.. hm, atleiskit, anyta."

Taigi norisi duoti valią ne vien tik profesiniams įgūdžiams, bet ir vaizduotei, neapsiribojančiai įprastais – tebūnie ir egzotiškesniais – produktais, įrankiais bei rankų judesiais.

A, girdėjau, vėl įsiterptų atidusis skaitytojas, eksperimentinė virtuvė. Arba avangardinė?

Kažkas šilčiau, bet vis tiek ne tai.

Kaip jums ši mintis: ko išties būtų smagu paragauti, *jei* tai būtų valgoma.

Čia lyg iš serijos: gyvenimas, kuris nebuvo nugyventas, nors ir galėjo būt.

Žodžiu, literatūrinės pretenzijos, suminkytos su gyvenimo bei patirties tešla ir pagardintos išmonės mielėmis.

(Ką tik žvilgtelėjau pro langą. Išvydau akmenimis grįsta gatve (pasirodo, išliko ir tokių; išliko todėl, kad visai gatvei asfaltuoti pristigo lėšų) tingiai žengiantį Garfildą šviežių rūdžių spalvos kailiniais. Garfildas – kaimynų katinas. Kalbėti nemoka, tik su keistais pertrūkiais murkti.)

Aš taip pat galvoju jungti kompiuterį lauk ir eiti prasivaikščioti. Pirmai pradžiai pirštų miklinimo pakaks – ir taip per savo neįgudimą apdoroti Žodį prasėdėjau šiame kambarėlyje kelias valandas. Reikia ir malkų iš sandėliuko atsinešti. Orai vėsėja, gera vakarais užsikurti židinį. (Taurė raudono vyno įskaičiuota. Kaip kitaip.)

Pirmai pabaigai: baigiu save ir savo nebūtuosius skaitytojus įtikinti – virėjai irgi turi teisę į savo „diskursą", duokdiev juo pasinaudoti...

Visgi rimtai abejoju, ar išvis imsiuosi šio dienoraščio-autobiografijos arba autobiografijos-dienoraščio sumanymo. Kam užkrauti redaktorius papildomu darbu, jie irgi šeimas turi.

Tai tiek, Alfa. Buvo smagu niekus parašinėti.
Alfa – tai aš.

Skanu tai, kas tikra!

Gera turėti įprastą darbo dieną. Deja, aš tuo geru džiaugtis nesugebu. Tiksliau, sugebėčiau, bet kad niekas neleidžia. Tik rytai būna vienodi. Atsikeliu, nusišiku, nusiprausiu, nusiskutu, išgeriu puero arbatos ir maunu pro duris į restorano pusę. Kartais pėsčiomis, bet dažniausiai dviračiu. Žinau, tai nedaro manęs asmenybe, greičiau robotu su nuobodos IT specialisto įdiegta programa. Tad geriau pačiam pasirinkti žaidimo, vadinamo kasdienybe, lygmenį ir, prisiminus Aldoso Hekslio patarimą: „Dėmesio, vyručiai! Čia ir dabar!“, – kiekvienam savo veiksmui ir pojūčius pasiekiančiam dirgikliui sukurti subtilesnę potekstę. Kad ir tokią: įkyraus žadintuvo išmestas iš draugingosios REM miego fazės glėbio plačiai nusižiovauju, pats išsigąstu grėsmingo žandikaulio trakštelėjimo, vis dar pilna toksiškų nuosėdų galva numetu į šalį nuo nakties prakaito išmintingesnę tapusią antklodę, tris kartus suploju delnais, tris kartus trinkteliu jais per žandus, išgirstu tylų dūzgimą, dūzgia mano ausyse, bet nesirūpinu, nes tai greit baigsis, per keturiasdešimt metų išmiklintais judesiais atsiduriu vertikalioje padėtyje, kojų pirštais su vis dar

miegančiais nagais – jie atsibunda vėlyviausiai – atrandu šlepetes, darbščių kinų pasiūtas iš pandos kailiuko ir papuoštas *In & Jang* apskritimu, juokauju, iš ryto nepamaišo, sąnariai subraška lyg ledo pluta ant balos, šįkart neišsigąstu, būtų blogiau, jei jie nebraškėtų, sąnariu skystis eina į pabaigą, ar tai iš užsispyrimo, ar iš taupumo nedegdamas šviesos drožiu į vonios kambarį, o ten jau iš tikro tamsu, įjungiu šviesą, instinktyviai užsimerkiu it išvydęs nuogą darbdavį, šiaip ne taip priderinu savo blizges prie aplinkos apšvietimo, dar kartą nusižiovauju, be reikalo, žandikaulis išnyra, ryžtingu smūgiu grąžinu jį į ankstesnes pozicijas, nusmaukiu žemyn pižamines kelnes, sėdu ten, kur kiekvienas sveikas pilietis sėstųsi, po minutės kitos žymiai palengvėja, suniūniuoju pirmąjį „Jau bunda Lietuva“ posmelį, daugiau neprisimenu, atsistojęs ir apsišluostęs išdrįstu žvilgtelėti į veidrodį, ten pamatau kažką, tik labai miglotai primenantį Alfonsą Kurkę, trumpiau Alfą, po dešimties sekundžių prieinu prie išvados, kad ten ne aš, o tik mano atspindys, ir kol stoviu įsitempęs lyg ant *kilimo*, tas apsišaukėlis veidrodyje įkiša į nosį pirštą, kažko ten ieško, tarytum būtų pametęs, gaila, nieko neranda, bet vis tiek nenusimena, kaip pradedantysis striptizo šokėjas atsisagsto pižamos švarko sagas, viena po kitos, viena po kitos, svarbu neskubėti, pasirodo pilvas, na, striptizo šokėjui kiek per didelis, bet juk aš ne anas pajacas su juoda peteliške ant kaklo ir dešimt euriukų už kelnaičių gumos, aš juk vyriausiasis virėjas su Michelin žvaigždute, be pilvo man kaip ir nepriderėtų, o „vegetariško mes nelaikom“, nors iš tikrųjų laikom viską, ir viskas šviežia, bet įspėjame, visi staliukai rezervuoti mėnesiui į priekį, administracija atsiprašo, bet ji čia niekuo dėta, nors... jei nebūtų restorano, nebūtų ir nepatenkintųjų, nors tai dar nereiškia, kad jie nebūtų nepatenkinti dėl ko nors kito, nes poreikių šiais laikais laaaabai daug, visų ir neapžiosi, čia tau

ne koks prekybcentrio kotletas.

Štai jums ir asmenybė. Palinkėkim jai geros dienos.

Paskui kaip ir visuomet. Nusišiku, nusiprausiu, nusiskutu, išgeriu puero arbatos ir maunu pro duris. Ant dviračio ar pėsčiomis, nelygu orui ir nuotaikai.

Šįkart klibikščiuoju pėsčiomis, nes rudeninio dangaus kilimas giedras be debesėlio, tarsi ką tik išsiurbtas dėl savo prognozės asmeniškai įsipareigojusio meteorologinės tarnybos vyresniojo specialisto. Išlindęs pro vartus sliūkinu palei tvorą, su sodininko mėgėjo kruopštumu nužvelgdamas sodą su vaismedžiais. Obelys varžosi tarpusavyje lyg ūkininkai, kuris išaugino gražesnius obuolius, numeta kelis ant žemės, siūlo paimti ir paragauti, bet konkurentės išdidžios, negi imsi ir lenksies, mums geriau lėkštutėje, bet ir tai nesiruošiam girti. Žolė šiek tiek per aukšta, prisipažinsiu, šią savaitę žoliapjovės neužkūriau, lengvai visą kaltę suverčiu rudeniui ir krintantiems lapams. O varge, jau ir lapai prasidėjo! Teks prašyti kaimyno Staskos, kad pagelbėtų, vis vien bedarbis, bus žmogui proga pajudėti. Aišku, ne už dyką, nes ir judėti galima įvairiomis kryptimis. Kad ir toliau nuo darbo.

Vakar pagaliau žengiau pirmą žingsnį link seniai kirbėjusios minties įkūnijimo. Rašysiu knygą. Ne visai kulinarinę. Labiau su lyriniais kulinariniais intarpais. Kad išmėginčiau savo prozinės minties galias, brūkštelėjau keletą eilučių įsivaizduojamos autobiografijos-dienoraščio, iškilmingai kreipdamasis į nematomą, bet nujaučiamai atidų (arba atlaidų mano proziškumui) skaitytoją. Ir ką, ties tuo, atrodytų, nereikšmingu uždaviniu užtrukai net pora valandų! Sunki rašytojo duona, pagalvojau. Jau geriau paplušėti prie puodų. Kūrybos pakanka vienur ir kitur, tik kitur rezultatas daug sotesnis.

Kad neišsisukčiau kojų į Basanavičiaus gatvės grindinio akmenis,

patraukiau šaligatviu. Akimirką galinėjausi su dilema – pradėti čia pat galvoje sudarinėti rytojaus valgiaraštį ar tiesiog atsiduoti „čia ir dabar“ geštaltui ir pripažinti – ot, ir gražus tas mūsų rudenėlis. Už tinklinės tvoros sugargėjęs guotas žąsų be jokių dileminių kančių pašlovino tą akivaizdų faktą. Patyliukais švilpaudamas Vivaldžio „Metų laikų“ rudeninę *allegro* dalį, tą su sklandančiu vėjyje ir niekur nerandančiu vietos nutūpti lapu, praklumpinau pro seną medinį namuką, lyg kankinys nukalinėtą *brusais* ir laukiantį tolimesnio išsityčiojimo iš žilos senatvės. Nieko nepadarysi, pas mus irgi atėjo tokia mada – apkalinėti medinius namus plastikinėmis dailylentėmis. Gali būti, kad iš tikrųjų dailiau, bet natūralumo neprideda. Aš savo medinį namą nudažiau gelsvais akriliniais dažais. Naujos technologijos, maža išeiga, lengvas potėpis. Aišku, prieš dažymą patartina nugremžti senus dažus. Gremžiau. Pasamdyti darbininkai gremžė dar daugiau.

Simboliškai stabtelėjau prie įsimintinos vietos, kur akmeninį grindinį keičia asfaltas. Sena ir nauja, dantų kalenimas ar patogumai. (Beje, yra du būdai, kaip važiuoti per grindinį: lėtai, lyg per laidotuvių procesiją, ir nestabdant, netgi spūstelint greičio pedalą. Antrasis sukelia daug dulkių, kurios vasarą lyg Stiveno Kingo rūkas braunasi pro atvirus langus į vidų, todėl rekomenduočiau pirmąjį.) Vis dėlto aš linkstu į archajiškesnį variantą. Tai lyg priminimas, jog kažko dar būta ir iki mūsų, – aure net išvysti pasagų įrašytas žymes akmenyse, – o pats daužymasis į akmenis tiesiogine prasme išvaduoja kūną iš sąstingio, išjudina kaulus ir sąnarius, suplaka kraują ir kitus putojančius skysčius. Grubiai, bet vis dar gyveni...

Dar tolokai nuo posūkio, vedančio link pervažos, išgirdau ausį rėžiantį signalą, įspėjantį apie traukinio pasirodymą. Intensyvus šių metalinių siaubūnų su drakoniškomis vagonų

sąstatų uodegomis judėjimas – tikra Basanavičiaus gatvės rykštė. Geležinkelis skiria mus nuo Radviliškio lyg marios Kuršių Neriją. Čia patenka tik privilegijuotieji.

Vienas tokių privilegijuotųjų – Antanas Ramoška – ką tik išlindo pro vartelius ir baimingai apsidairė į šalis. Buvo savaitę nesiskutęs, nors kaip gali tokius dalykus skaičiuoti laiko masteliais, jei nusiskutusio aš niekad nesu jo matęs? Pastebėjęs mane – nepastebėti buvo sunku – kilstelėjo ranką, kitą glausdamas prie krūtinės, lyg nuogąstautų, kad širdis neprasiveržtų pro šonkaulių narvą ir nenuplasnotų meilės sparnais į pirmykštį būvį be traukinių ir kitų sugreitėjusio gyvenimo kaltininkų. Viskas buvo kur kas paprasčiau. Ten Antaniukas laikė pusė litro talpos plastikinį butelį. Kol kas tuščią, bet tai ne bėda – už keleto kiemų buvo pripildymo stotis. Denatūratas iš rinktinių uogų ir vaisų. Arba iš langų valiklio. Iš kur žinau? Mes, Basankės augintiniai, gyvenam čia it giminės, jokia žmogiška yda ar priklausomybė nelieka nepastebėta, tik savo geru nesidalinam. (Vis tik patarčiau kastuvus, kirvius ir kitus ūkio padargus užrakinti sandėliuke, maža ką.)

Nevalingai pažiūrėjau į dešinę, į tėvo pusbrolio vienaukštį šiaurėn nepaguodžiamai krypstantį namą. Tik palydovinė antena išdavė, kad čia dar kažkas gyvena ir televizorių vakarais prieš neramų miegą pažiūri. Tėvo pusbrolis jau senokai iškeliavo į tas išsvajotas vietas, kur laimė ir kiti mažyčiai malonumai neapmokestinami, dabar čia šeimininkavo ar bent jau mėgino tai daryti jo vaikai, mano tolimi giminės. Kiemas buvo tuščias, su manimi pasisveikino ant aukšto stulpo iškeltas vėjarodis – ar tai piemenėlis, laikantis gausybės ragą, ar tai artojėlis, užsimojęs plaktuku, – rodantis bet ką, tik ne vėjo kryptį.

Prisiartinau prie Basankės intako, Daujočių gatvės, savo vagą ginančio kairėn. Čia ant paties kampo irgi kadaise mūsų

giminių gyventa. Pusseserė iš tėvo pusės, Kurkytė. Tik nelabai su ja bendraudavome, vedė ji asketišką gyvenimą. Manęs, tada dar vaikėzo, ji išvis nepažinojo: nei cukierkų, nei saldainių, nei obuolių nesiūlydavo. Mūsų į smulkias vagystes linkusių vaikučių būrelis ir taip žinojo, kur tų obuolių gauti.

Aplink vien prisiminimai, nebūtina jų nei iš naujo atgaminti, nei per jėgą į užmarštį nugrūsti. Jie tiesiog yra, tylūs ir abejingi, nesikišantys ir nepriekaištaujantys, kad vietoj lakstymo pakiemiais ir pagrioviais verčiau galėjau į nagą imti „Brolius Karamazovus“.

Galop iš už staigaus posūkio išlindo pervaža. Nė kiek nenustebau, už STOP ženklo išvydęs mirksinčias raudonas lempas. Joms lyg pamišęs trubadūras asistavo dar garsesniu tapęs įspėjamasis signalas. Pats traukinys dar nepasirodė, bet vienoje ir kitoje pervažos pusėje jau rikiavosi įspūdingos virtinės mašinų. Kad veltui nesigadintų kuras, varikliai taikiai ilsėjosi. Ant stulpų sukabinėtos kameros budriai saugojo tvarką ir kartu vylėsi užfiksuoti nors vieną įžūlų pažeidėją, – aišku, jeigu buvo įjungtos. Keli pavyzdingi dviratininkai prie pervažos nulipo nuo dviračių ir sustingo laukime. (Eisi pypčiojant signalui – būsi nubaustas. Jei, žinoma, šį neleistiną veiksmą užfiksuos rūstūs teisėsaugos pareigūnų žvilgsniai. Aš vis dėlto rizikuoju ir su šiokiu tokiu kaltės prieskoniu pažeidinėju taisykles. Ne mano kantrybei laukti nematomo traukinio.)

Niekad neprisiruošiu suskaičiuoti bėgių, bet apie tuziną jų tikrai susidarytų. Iki šiol visais kūno nariais atsimenu, kas dėdavosi prieš penkiolika metų, – ne tik narius, bet ir visus krūminius dantis išsiklibindavai, kol mašina per betono plokštes su išsikišusiais bėgiais prariedėdavai. Dabar visur guma, važinėkis, kol atsibos.

Iki pervažos dar reikėjo prieiti. Kairėje savo užmarštimi mėgavosi Bukantas. O gal Būkantas, nuo senų laikų Basanavičiaus gatvėje dirbusi vienintelė parduotuvė. Maisto prekių. Bukanto arba Būkanto pavadinimą ji, žinoma, gavo nuo krautuvininko – vos neišsprūdo, savininko, bet juk privačios nuosavybės sovietmečiu nebuvo, – pavardės. Jau seniai seniai užsidarė, mat neatitiko sanitarinių reikalavimų.(Tuomet dar nebuvo nei vandens, nei nuotėkų magistralių.) Dabar apie garbingą praeitį teprimine lentose virš įėjimo įsispaudę senų raidžių vaiduokliai. Tos pačios Maisto prekės. Gal dėl tų prekių galvoje staiga gimė smagi mintis: žmogus visaip stengiasi save parduoti, bet kaip maistą jį niekas neima.

Galiausiai priėjau pervažą. Kuo skubiniau pralėkiau pavojingus metrus, tad ir šįsyk suskaičiuoti bėgių neišdegė. Akių tinklainėse keliom sekundėm užsibuvo nuo metalo tiesių bei kreivių atsispindinčios saulės antrininkės, mazutu įsigėrusi skalda ir raudonos bei žalios semaforų šviesos. O jei žalia – kelias laisvas, tik gaila, ne man. Tolumoje pasirodė neskubantis lokomotyvas su ilga virtine benzino cisternų. Iškankinti automobilių vairuotojų veidai rodė, kad litras kitas to brangaus skysčio bent šiek tiek numaldytų jų priverstinio neveiksnumo sopulį.

Dešinėje stovėjo medinis geltonas namelis su grotuotais langais. Nedidukai skardiniai kupolai su tam tikro porūšio kryžiais aiškiai leido suprasti apie vietos paskirtį – čia turėtų rinktis stačiatikiai. Tik per visus metus nė vieno jų kol kas nepastebėjau. Nepastebėjau ir šį kartą. Renkasi naktimis? Prisibijo teisėtos katalikiškos daugumos rūstybės?

Tikinčiųjų keliai nežinomi.

Kur renkasi nusidėjėliai ir kiti nevisiški teisuoliai, puikiausiai žinojau. Už šimto metrų kairėje lygiagrečiai su geležinkeliu

einančioje Laisvės alėjoje stovėjo ALAUS BARAS. Paprastai ir konkrečiai. Raudonų plytų, masinantis. Kažkada ten buvo įsikūrusi berniukų gimnazija, mano tėvas ją lankė, bet tai buvo labai seniai, iškart po karo, o ir funkcija ne tokia praktiška ir ilgaamžė pasirodė.

Kas atspės, kiek ALAUS BARE kainuoja pusė litro *Svajoklio* (Alk. 8 tūrio proc.) alaus?

Vienas euriukas. Yra vietų, kurių ir infliacija prisibijo.

Viską aš žinau, nors dėl restorano savininko reputacijos negaliu sau leisti dažnai – negaliu išvis sau leisti – čia lankytis. Tiesa, iš smalsumo kartą buvau užsukęs. Aplinka nepiktybinė, netgi geranoriška, o jei dar vienam kitam senbuviui ir svajonių priemonės nuperki, esi garbinamas kaip mažas, bet vis tik dievukas.

Beje, apie dievus. Arba, tiksliau, apie mano pavardę.

Kurkė.

Keista pavardė, pasijuoktų daugelis. „Kurkė varlė ant pavytusio lelijos lapo." Taip mane ir pravardžiavo mokykloje bei Basanavičiaus gatvėje. Varle.

Nes niekas nežinojo...

Niekas nežinojo, kad Kurkė – tai vakarų baltų, kitaip, prūsų mitologijoje sutinkamas valgio dievas. Aišku, jis ir iš tolo negalėjo varžytis su iškiliuoju oligarchų trejetu – Patulu, Patrimpu ir Perkūnu, – tačiau būtent jam, gausumo ir derlingumo dievui prūsokai, norėjau pasakyti, prūsai aukojo iškultus grūdus, valgius bei gėrimus, gaila, ne visus, tai jam buvo deginami pirmieji javų pėdai ir sužvejotos žuvys. Gali būti, ir tinklais. Prisipažinsiu, iki galo nepavyksta įsisąmoninti, ką reikštų būti atsakingam už visą *gausingumą*. Manau, be piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi neapsieičiau. Ir dievukai kai kuriems dalykams neatsispiria. Ypač dievukai. Argi tai ne likimo ironija, tiksliau, griežtai

durtas pirštas, kad pasirinkau būtent virėjo profesiją? Ir pasiekiau žymiai daugiau, negu kas nors kitas ligi šiolei. (Turiu omeny, Basanavičiaus gatvėje.)

Pirmieji, nors turbūt jau toli gražu ne pirmieji – įstaiga atsidaro septintą ryto – ALAUS BARO lankytojai sėdėjo už medinių stalų lauke, *Svajoklio* ir *Pegaso* bokalai it ištikimi šunyčiai kantriai laukė, kol barzdoti bei ūsuoti dėdės juos meiliai išglostys amžinai degančiomis burnomis. Jie ir glostė, pasiskanindami kontrabandinių cigarečių dūmais; kvapas priminė per maro pandemiją degintas lavonų krūvas. (Tiesą pasakius, manęs ten nebuvo, todėl palyginimas grynai literatūrinis. Galgi geriau tiktų šis: kvapas priminė degantį iš degančio teatro skuodžiančio aktoriaus lietpaltį?)

Apsimečiau, kad nė vieno iš anų svajoklių nepažįstu, nors *iš matymo* pažinojau visus. Jie irgi pažinojo mane, ir ne vien tik *iš matymo*, greičiausiai skaitė apie mane *Radviliškio žiniose* bei matė per TV. Kad ir Beatos laidoje. Aš juk virėjas garsenybė, *celebritis*. Žodžiu, visi mes vienas kitą pažinojome.

Šią įstabių pažinčių aibę pertraukė kaimynystėje visiškai priešingo pobūdžio paslaugas teikiantis pastatas – laidojimo namai. Tiksliau, Laidotuvių namai su visomis šarvojimo paslaugomis. Ir štai jums tikroji ironija, tiesa, su pačia natūraliausia gyvenimiška išraiška. Geri, valgai, perdirbi ir galiausiai su visu tuo vienądien visiems laikams užsidariusiu fabriku atsikraustai į šiuos namus. Tik niekas tavęs čia ilgai nelaiko, vos pora dienelių, paskui užleisk vietą kitam svečiui, o ir katafalko vairuotojas šiandien be nuotaikos. Sukrečianti rotacija, dažniausiai susirinkusiųjų ir atsitiktinių praeivių pastebima tik pačią įtempčiausią akimirką – per laidotuves.

(Beje, ALAUS BARE valgis negaminamas, pačių paprasčiausių

virtų žirnių su rūkyta šonine ar kiaulės ausimis, pagardintomis pipirais ir kuminais, ir tų negausi.)

Šįryt gedinčiųjų prie įėjimo nesimatė, todėl lengviau atsikvėpiau. Kadangi dar Eliotas kažką murmėjo apie tai, kad paprastam žmogeliui sunku pakelti pernelyg daug tikrovės. O kur tu netoliese stoiką rasi, jie dar antikos laikais išmirė. Taigi ir aš daug noriau skaičiuočiau sąstato vagonus (traukinys pagaliau atvažiavo), o ne savo varganais apmąstymais bandyčiau ieškoti egzistavimo prasmės. Juk galų gale galima nuspręsi, esą jos išvis nėra. Kaip tada begyvent? Skubiai baigiu šiuos apmąstymus kito protingo žmogaus teze: „Iš visų nūnai sutinkamų reiškinių pats keisčiausias yra egzistavimas."

Penkiasdešimt keturi.

Tiek suskaičiavau vagonų.

Tolėliau stūksojo geležinkelio stotis – ilgas šlapio smėlio spalvos pastatas, visai neseniai atlaikęs eilinį remontą. Šalia jos savo kostiumo grožiu ir ištaigingumu – visas juodas, tik ratai apvesti raudonais apskritimais – gyrėsi puikūnas garvežys, atrestauruotas ir pastatytas, kad miestelėnai bei miesto svečiai juo grožėtųsi ir drauge geležinkelio šlovingą praeitį pagerbtų. Arba abejingai praeitų, ir nusišvilpt man ant tų senienų.

Nepriėjęs stoties pasukau į šalutinę, taip pat grindiniu – ir dar kokiu duobėtu! čia jums ne Basankės grindinys – išklotą Vidūno gatvelę. Laimei, senokai lijo, kitaip nuskęsčiau balose, nuskęsčiau balose, tikrai ne debesyse. Šie jau pradėjo formuotis blyškaus melsvumo fone. Iš pradžių mažyčiai lyg kūdikio šypsena su dviem pirmaisiais pieniniais dantukais, paskui, žiūrėk, ir didesni atsiras, kaupsis į gulbių pūkų pagalves, sukils vėjas, sušiurens išjudinti medžių lapai, kuris ne kuris tingiai nuplasnos į savojo pirmojo ir paskutiniojo sezono baigtį.

Kiek ten suskaičiavau vagonų? Nebeprisimenu.

Už kelių šimtų metrų priešais akis į aukštybes kilo vienas iš trejeto Radviliškio devynaukščių. Saulė laižė raudonas plytas, įstiklinti balkonai atspindėjo prieš milijonus milijardus metų mirusių žvaigždžių paskutinius atodūsius, išlikusius tik atstume.

Prisiminiau. Penkiasdešimt keturi vagonai.

Ne pirmą kartą pagalvojęs, kad moteris aukštakulniais bateliais iš čia sveikomis kojomis niekaip neištrūktų, išlindau į J. Jaramino gatvę. Nubindzinau link kažkada buvusio telekomo pastato, – įėjimas su kolonomis lyg į Jupiterio šventyklą, pati frontono siena išdėliota tamsiai pilkais ir balsvais šachmatų kvadratėliais, tarsi kviečiančiais senų darbuotojų dvasias sužaisti partiją iš kelių amžinybės dienų. Apie meninę vertę neklauskit. Šiuo metu ten užuovėją rado darbo įrankių parduotuvė. Visada primena, kad esi tik instrumentas nežinomo meistro (visuotinybės? likimo? ironijos?) rankose.

Kirtau skersai platų šaligatvį, vedantį prie *Norfos*. Apsukau aplink pastatą ir pro arką, jungiančią buvusį telekomą su savivaldybės būstine, lyg Radviliškio Ulisas išlindau tiesiai prie savo kelionės tikslo – restorano „Savivaldybės paunksnėje“. Juokauju. Mėgstu rytais juokauti.

Netolimoje praeityje Radviliškį garsino restoranas „Gaiva“[2]. Plaukė į jį miniomis, dažniausiai savaitgaliais, nors švęsti radviliškiečiai mėgo visada. Pirmajame aukšte galėdavai išgerti kavutės su armėnišku konjaku (tada apie Konjako miesto apylinkes niekas nė girdėti negirdėjo), betgi pagrindinės linksmybės vykdavo antrajame aukšte, pokylių salėje. Čia ne tik buvo geriama,

2 - gaivumas;
- gaivinantis šaltas gėrimas (paprastai iš vaisių);
- gaižažiedžių šeimos augalas, turintis daug sulčių.
- gyvybė, gyvybingumas (4)

valgoma ir perdirbama, čia ant pakylos gastroliuodavo iškiliausi šalies estrados atlikėjai (senoliai mena, kad S. Povilaitis nuo jos net buvo nukritęs), savo nešvarius fokusus rodydavo fokusininkai ir kelneriai, gastronominius stebuklus demonstruodavo darnus moteriškas virėjų kolektyvas, net tokiomis aukštų standartų sąlygomis sugebėdavęs parsinešti namo kilogramą kitą nugarinės, kondiciją pasiekę lankytojai galantiškai lenkdavosi taip pat kondiciją pasiekusioms damoms ir kviesdavo šokti. Jos dažniausiai sutikdavo, nors pasitaikydavo ir tikrų kalių, kurios tik valgo geria, o nieko mainais neduoda. Čia išrinktieji, tarp kurių netrūkdavo ir vykdomojo komiteto šviesulių, švęsdavo Naujuosius metus, pilstydavo *Sovetskoje Praznecnoje* šampaną (apie Šampanės provinciją irgi niekas nebuvo girdėjęs) ir tikėdavosi dar geresnio rytojaus. Žodžiu, visi jausdavosi laimingi, atsipalaidavę ir lygiai įkaušę, kaip ir turėjo būti socializmo epochoje. Deja, įsibuvojus naujajam šimtmečiui restorano garbė ir reputacija smuko. Įsisteigė daug ALAUS BARŲ – vienas netgi tame pačiame pastate, iš kiemo pusės, – su kuriais konkuruoti buvo sunku, bet greičiau neįmanoma. Taigi atėjo sunkios dienos, o išeiti nesiruošė. Restoranas merdėjo, užuolaidos liūdnai kabojo neplaikstomos nė skersvėjų, pakylą apniko grybelis, ir jei ne kompleksiniai pietūs, kuriais maitinosi žemesnio rango savivaldybės darbuotojai, būtų buvę visai prastai. Kas gali būti prasčiau?

Galiausiai į miestą užsuko Alfa Kurkė ir ėmė darytis vietos, kur jam įkūrus savo restoraną su viena (kol kas) Michelin žvaigždute. Nusižiūrėjo būtent šį dinozauru virstantį statinį. Kodėl? Pirma: pats miesto centras. Antra: visai greta savivaldybė. Trečia: netoliese geležinkelis. Ketvirta: nieko geresnio surasti nepavyko. Penkta: šį kartą apsieikim be penkto.

Po trijų mėnesių intensyvaus remonto ir rekonstrukcijų – kur

dar visokiausių popierių vaikymasis; štai dėl ko pravertė savivaldybės artumas – vietoj medinės lietaus nuplaktos, saulės nugairintos „Gaivos“ iškabos nekaltomis akutėmis į šį pasaulį sužiuro naujasis pavadinimas.

Alfos Užeiga™.

Aišku, vien gražia iškaba gyvas nebūsi. Reikėjo suburti ir patikimą komandą. Michelin žvaigždutė geidė dar daugiau – kad jie būtų *geriausi*. Galop po ilgos atrankos man pavyko surinkti tuos *geriausius*.

Štai koks įrėmintas sąrašas kabo mano kabinete:

(Iškart atsiprašau už prancūziškus terminus. Juos sugalvojau ne aš, o prancūzų virtuvės tėvas Žoržas Ogiustas Eskofje. Be to, tik prancūziškos virtuvės dėka aš ir iškovojau Michelin žvaigždutę.)

ALFA UŽEIGA *Brigade*

Chef de cuisine – „Virtuvės prievaizdas“ – Alfonsas Alfa Kurkė.

Saucier (padažai) – „Padažiukas“ – Kęstas Kirkilainis.

Plongeur (krovikas, indų plovėjas, jei reikia – ir *Boucher* – mėsininkas) – „Žmogus su Kirviu“ – Anatolijus Charčovičius.

Pâtissier (tešlos gaminiai ir desertai) – „Bandelių Fėja” – Agnė Veidėrienė.

Rôtisseur (kepsniai, griliai, troškiniai) – „Iešmininkas“ – Donatas Statkevičius.

Poissonnier (viskas su žuvimi ir jūros gėrybėmis) – „Ichtiandras“. *Ichtus* „žuvis“ + *andros* „žmogus, vyras“ – Rolandas Rulkis Jankauskas.

Entremetier (sriubos, daržovių ir kiaušinių patiekalai) – „Barščialapė“ – Rūta Sauliutė.

Barman sommelier (barmenas ir someljė) – „Duokįpilsiu“ – Vaidas Parupšnojus.

Štai toks darnus kolektyvas. Kad būtų linksmiau, prancūziškiems terminams sugalvojom šmaikščius lietuviškus atitikmenis. Patikslinsiu: mes ne tik darnus, bet ir šmaikštus kolektyvas. Tikra brigada.

Nužvelgiau savivaldybės aikštę, neatsispyrusią dabartinėms statybininkų madoms – daug daug betono ir suoliukų. Tarp jų lyg nesavi jautėsi keletas žalsvuojančių žolės lopinėlių ir medelių. Priešaky prie Maironio gatvės glaudėsi apskritimo formos fontanas su šviesos muzika. Deja, šiuo metu vanduo iš vamzdžių linksmai į dangų nebetryško, o muzika tylėjo. Nebe sezonas. Visai šalia užeigos, atsukusi man nugarą, stovėjo skulptūra – Pergalės deivė Nikė, abiem rankom iškėlusi virš galvos kardą, kojomis tvirtai atsistojusi ant akmeninės patrankos. Taigi buvome visakeriopai – fiziškai ir metafiziškai – apsaugoti.

Išsitraukiau raktų ryšulį ir atrakinau paradines duris. Viduje žaliais kontaktiniais lęšiais sumirkčiojo signalizacija. Pultas buvo už baro, nuskubėjau suspausti keturių skaičių kombinaciją.

Vėl ramybė, papuošta eilėmis simetriškais atstumais sustatytų vyno brendžio konjako viskio kalvadoso butelių. Visi etiketėmis į priekį, išpūtę stiklines krūtines, nugaros su gyvenimo aprašymais atsispindi veidrodžiuose. Vaidas Duokįpilsiu pasistengė.

Šis bei tas apie Vaidą Duokįpilsiu: pradėjo pilstyti sau ir draugams nuo penkiolikos metų. Pirma alų, paskui visa kita. Sulakęs pilnametystės – aštuoniolikos – susižavėjo vynais. Pirmoji knyga, bent kažkiek susijusi su šiuo tauriu gėrimu, buvo Rėjaus Bredberio *Pienių vynas*. Vėliau prasidėjo degustacijos, nuvedusios į Italiją, Ispaniją ir, žinoma, Prancūziją.

Reiklaus, bet teisingo savininko žvilgsniu perbėgau per gelsvus blizgančius alaus kranus: du čekiško ir tris lietuviško, visi kainuoja kur kas daugiau negu euriuką. Pro į abi puses varstomas duris šmurkštelėjau į *Alfos Užeigos* širdį ir smegenis. Virtuvė. Peiliai blizga, puodai blizga, keptuvės blizga, viryklės ir elektrinės krosnys blizga, metaliniai stalų paviršiai blizga. Švara čia būtiniausia. Kaip ir brigada. Kol kas nė vieno brigadininko nematyti – restoranas atsidaro dešimtą, o dabar tik pusė devynių. Tiktai kažkur nuo šaldytuvų pusės girdisi bildėjimas – neabejotinai Žmogus su Kirviu darbuojasi – kapoja jautieną.

(Kad padidėtų jautienos švelnumas ir sustiprėtų aromatas, ji dažnai sendinama (laikoma šaldytuve apie tris savaites), idant endogeniniai proteolitiniai enzimai susilpnintų struktūrinius ir miofibrilinius baltymus.)

Tokį jį mėsos šaldytuve ir radau – su neperšlampama prijuoste, guminėmis pirštinėmis ir galingu mėsininko kirviu, – besitaikantį į šonkaulių radiatorių, it monarchijos priešas paguldytą ant trinkos. Šalimais nuo kablių bejėgiškai kybančios kiaulių ir jaučių skerdienos buvo tinkamiausios dekoracijos efektui sustiprinti. Kirvis su visa savo galybe nusileido į šonkaulių apatinės dalies vidurį, perkirsdamas kaulą nelyginant popierių. Aštrus kirvis.

Užteks šiurpinti vegetarus.

Greičiau mane pajutęs nei pamatęs Žmogus su Kirviu grįžtelėjo atgalios. Pagerbdamas Virtuvės prievaizdą jis atrėmė kirvį į kapojamą mėsą, demonstratyviai perbraukė riešu per blizgančią kaktą (kaktos pas mus irgi blizga) ir pasisveikino:

– Sveiki, šefs.

Šis bei tas apie Žmogų su Kirviu: visą savo vaikystę ir jaunystę praleido Šiauliuose, todėl kalbos maniera – sutrumpintos galūnės ir kirtis ant pirmojo skiemens – erzino, bet prie visko

gali priprasti. Pirmasis susidūrimas su skerdiena įvyko Krašto apsaugos tarnyboje – jaunasis šauktinis buvo paskirtas į virtuvę. Vaikinas doras ir darbštus. Didžiausia jo nelaimė – automobilių fobija, nors ir svajoja kuo galingesnį buldozerį kada nors turėti. Palinkėkim sėkmės. Dėl psichikos eibių priverstas kiekvieną rytą iš Šiaulių atpuškuoti traukiniu.

– Sveiki. Tai darbuojies? Darbuokis, darbuokis, šiandien mums jautienos prireiks. Po pietų turėtų atvežti veršienos, o iš Šilutės žuvį. Gerai, einu, jei ko prireiks, rasi mane kabinete, – pakalbėjau už abu ir perlipau šaldytuvo slenkstį.

Po kelių sekundžių už nugaros pasigirdo dar vienas mirtį mirčiai sėjantis pokštelėjimas.

Raminančios žalsvos peraugusių salierų stiebų spalvos kabineto sienos buvo tirštai nukabinėtos įrėmintomis nuotraukomis, kuriose Alfa Kurkė įsiamžino su žymiais britų ir prancūzų šefais: su jau minėtais Džeimiu Oliveriu, Gordonu Ramziu, Hestonu Bliumenfolu, Feranu Adria, taip pat su Raimondu Blanku, Marku Pjeru Vaitu, Džeisonu Athertonu, Polu Gverardu. Žvilgsnis ties pastarąja nuotrauka užsilaikė ilgiausiai. Mačiau save dešimtį metų jaunesnį, santūriai besišypsantį, įmantri virėjo kepurė ant galvos. Visai neseniai buvau pradėjęs dirbti viename iš Polo Gverardo *Apetite Guerard* tinklo restoranų. Būtent Polas buvo mano didysis mokytojas bei patronas, būtent jis nuotraukoje stovėjo man iš dešinės ir spinduliavo savo kerinčia baltadante šypsena, skirta visiems, bet labiausiai dailioms moterims, žinoma, jei tokios kur netoliese sukiodavosi. Tik Polo dėka pasiekiau savųjų aukštumų, jo vardas pagaliau suminkštino Michelin inspektorių širdis ir skrandžius: man pačiam atidarius restoranėlį Londone, jie ryžosi į Raudonąjį gidą įrašyti ir aną nieko nesakantį pavadinimą su vyriausiojo virėjo Alfos Kurkės vardu.

Neapdairiai leidęsis nuskraidinamas ant prisiminimų kilimo, drėgnomis akimis įsispoksojau pro langą į „buitinio centro“, sovietmečiu kiekviename mieste buvusio privalomu, atsilupinėjusią sieną. Seniai su Polu bebendravome. Daugybę kartų kviečiau jį apsilankyti Lietuvoje, jis daugybę kartų pažadėjo atvykti. Bet taip ir nepasirodė. Jo stilius.

Ant sienos priešais kabėjo jau aptarta ALFA UŽEIGA *Brigade*. Šalia – bendra nuotrauka su puikiai nusiteikusiais virtuvės meistrais, padaryta iškart po restorano atidarymo. Šypsenos plačios, lyg reklamuotume odontologijos kliniką, kiekvienas rankoje laikome po skirtingų spalvų balioną. Man papuolė geltonas. Nuo tos dienos praėjo mažne devyni mėnesiai, o aš to nė nepastebėjau, – kalendoriaus lapeliai prasklendė virš galvos kaip pro Lietuvą migruojančios žąsys; išliko tik tolimas gargsėjimo aidas. Nors nieko čia ypač keisto. Užvaldyti savo siekių ir patirties kaupimo mes pražiopsome ne vien tik žąsis virš galvų, – nagi, pasakyk, drauguži, kada paskutinį kartą uostei pievų gėlę, stebėjai besidarbuojančią bitę ar nėrei į eketę? O juk to ir reikėtų – lyg viskas būtų paskutiniąkart...

Galiausiai sentimentalusis Alfonsas užleido vietą racionaliajam Alfai. Iš spintos lentynos išsitraukiau raudoną „Užsakymų“ ir mėlyną „Valgiaraščių“ segtuvus ir drėbiausi į odinį šefo krėslą. Atverčiau mėlyną segtuvą, iš pieštukinės pagriebiau rašiklį, minutėlę pakramčiau galą, kol galvoje ėmė rastis rytojaus meniu. Pradėjau įnirtingai rašyti ant specialiai atspausdintos formos.

Le petit déjeuner – pusryčiai (nuo 10:00 – 11:00) – įprastiniai kruasanai, blyneliai ir lietiniai, o *ant viršaus* arbata arba kava. Ir nieko daugiau neprigalvosi, nesveika nuo pat ryto prisiryti.

Le déjeuner – ankstyvieji piet*ūs*, vadinamas lančas (nuo 11:30 iki 14:30).

Le diner – pietūs *(nuo 17:00 iki* 20:00) – trys patiekalai – *entrée šalti užkandžiai* ir sriuba, *plat principal* pagrindinis patiekalas, desertai ir *sūriai.*

Į raudoną segtuvą įrašiau reikalingus produktų kiekius, kad šiandien per pietus suvardinčiau juos tiekėjams. Pagrindinis taip vadinamos prancūzų aukštosios virtuvės reikalavimas – kad visi produktai būtų švieži. Dar daugiau. Tegu produktai nesavu balsu klykia, kokie jie švieži. Todėl daržoves, vaisius, žuvį, mėsą, paukštieną ir prieskonines žoleles iš ūkininkų gauname kasdien. Žinoma, ir mokame brangiau.

Vaje, jau mėnesio pabaiga ant nosies. Kol kiti vaikštinės po parduotuves, matuosis avalynę, derėsis turguje dėl pigesnių bulvių, aš tupėsiu sukumpęs naktimis prie kompiuterio ir duosiuosi su atsiskaitymais. Viską nuodugniai sutikrinęs perduosiu duomenis buhalterei. Norėjau pasakyti, apskaitininkei. Skamba kur kas gražiau.

Didžiojo piršto krumpliu keturis kartus pabeldęs į duris, vos ne su vyriais į mano privačias valdas įsiveržė Sigitas Gauba Padažiukas. Žandai lyg organinis semaforas švietė ridikėlių spalvos dėmėmis. Be abejo, vyrutis per ilgai vartėsi lovoje, gavo atminti dviračiu.

Šis bei tas apie Padažiuką: domisi kosmologija ir visais įmanomais visatos sukūrimo modeliais, – nuo mokslinių iki teologinių. Nevengia paralelinių pasaulių teorijų. Jei leistume jam įsikalbėti, užmirštų apie viską, net ir apie sultinius bei padažus. Todėl neleidžiame. Savo amato mokėsi keliuose rimtuose sostinės restoranuose, stažavosi Prancūzijoje ir Italijoje, buvo nuklydęs ir į Maskvą. Bet rusų turtuolių mentalitetas jį greitai išvijo atgalios į gimtinę.

Padažiukas taip pat ir *sous chef*, vyriausiojo virėjo pavaduotojas.

Manęs nebūnant restorane jis sėkmingai tvarkosi ir be virtuvės prievaizdo visą matančios akies.

– Pagarba prievaizdui, – sustigęs tarpdury pasisveikino jis.

Toks jau tas Padažiukas – duris gali išnešti su vyriais, bet niekad neperžengs slenksčio.

– Žiūriu, gerai įšilęs, – stumdamas nuo savęs raudoną segtuvą pastebėjau.

– Sapnavau Bokiuzą[3].

– Ir vėl?

– Ir vėl. Kaip visada, liepė daugiau nebekišti nagų prie bešamelio padažo.

– Nebekiši?

– Negaliu sau leisti tokios prabangos. Lietuviai be baltojo padažo neišgyventų. Arba gyventų labai nusiminę.

– Arba kirstų kotletus su kečupu.

Abu darniai nusikvatojome iš profesinio sąmojo.

– Šiandien Mero diena, – priminė Padažiukas.

„Mero diena“ vadiname dieną, kai restorane pietauja Radviliškio meras.

Šis bei tas apie Merą: pasirodo pas mus kartą per savaitę, visada trečiadieniais. Kadangi laikausi politikos, kad gerai turėti savą žmogų politikoje, pritaikau Merui (jo vardas Ramūnas, bet Meras skamba rimčiau) nuolaidą. Kartą per mėnesį, visada paskutinį mėnesio šeštadienį – nuolaidą visai jo šeimai: žmonai ir dukrai – aštuoniolikmetei pirmojo kurso studentei.

– Beje, pastebėjau, beveik nebeturiu salierų mirapoiksui, – pasiskundė amžinai dėl savo sultinių susirūpinęs Padažiukas.

(Mirapoiksas vietine terminologija – (pranc. *mirepoix*) – morkų,

3 Polis Bokiuzas (Paul Bocuse) – vienas žinomiausių 20 a. virėjų. 1970 – aisiais buvo vienas iš prancūzų naujosios virtuvės (*nouvelle cuisine*) įkūrėjų. Ši virtuvė kovojo su įsigalėjusia Eskofje ortodoksija, akcentavo trumpesnį produktų terminį apdorojimą, jų šviežumą ir natūralumą, sumažino patiekalų kaloringumą, atsisakė sunkių padažų, tokių kaip bešamelis ir ispaniškas.

salierų ir svogūnų mišinys, kartu su *bouquet garni* prieskonių pluoštu suteikiantis sultiniams subtilesnį aromatą. Iš tikrųjų turėtų tartis *mierpva*. Su kieta *a*.)

Mums šitaip vyriškai besišnekučiuojant, iš už masyvaus Padažiuko stoto šmėstelėjo Agnės Bandelių Fėjos trapi figūrėlė. Ji niuktelėjo kolegai į šoną, kad tas *susiprastintų*. Niekad per slenkstį neperlipantis Padažiukas atsitraukė į koridorių. Padūkusi moteris jokių ribų nepaisė – įsiveržė į mano kabinetą kaip sausio nakties pūga.

Šis bei tas apie Bandelių Fėją: pamišusi dėl savo figūros, tiksliau, dėl papildomų kalorijų. Turint reikalų su tešla bei sluoksniuotomis bandelėmis! Vos ne kiekvieną savaitę išbando naują dietą ir noriai dalinasi visomis technologinėmis vingrybėmis. Tenka vaikščioti užsikaišius ausis ta pačia tešla. Tik per Padėkos dieną leidžia sau atsipalaiduoti ir paskanauti šokoladiniu suflė. Kuo čia dėta Padėkos dieną? Fėja mat gimė paskutiniąją lapkričio savaitę, be to, jos sesuo gyvena JAV. Ten ji ne sykį viešėjo, ten pradėjo savo virtuvinę karjerą per studentų mainų programą, įsidarbinusi mėsainių pardavėja vandens pramogų parke. Graži? Nu, visai nieko, bet jau ženota.

– Sveikutis, Alfa. Atrodai kažin koks išvargęs? Gal nesimiega? Man įdomu, dėl ko? Žinau, žinau, nesakyk, vien tie nesuskaičiuojami rūpesčiai, ir kokie sadistai, greičiau iškrypėliai, tą mokesčių inspekciją sugalvojo, beje tu ledų užsakei? – (aš tik linktelėjau), – labai gerai, reiktų tau rimtos moteriškės, Alfa, kiek kartų kartoju, nebūtų kada liūdėt, sukryžiuotumėt kartu didžiuosius pirštus, ir būtų nusišikt ant visų inspekcijų, beje, vakar draugė vos vos pakirpo plaukus, matosi? nors ką jūs, vyrai, tokiuose dalykuose išmanot, be to, man šiandien reiktų apie ketvirtą valandėlei dingti, turiu reikalų, juk žinot, kokie reikalai gali būti pas savim

besirūpinančias moteris, tai va, ką aš dar norėjau pasakyti? A, tiek to, prisiminsiu kitą kartą...

Fėja baigė savo monologą. Viena jos koja su atitinkama sėdmenų dalimi ilsėjosi ant stalo. Familiarumas – dalykas geras. Iš jo draugiškumas ir harmonija, stiprinantys kolektyvinę dvasią, persismelkiantys teigiama energija į pačius patiekalus. Kaip sakoma, kepam ir verdam su meile.

Padažiuko tarpdury nebebuvo – ne kiekvienam duota iškęsti Fėjos familiarumą.

– Alfa, tau tikrai viskas gerai? Tikrai atrodai prislėgtas.

– Fėja, mieloji, nematau nė mažiausios priežasties, nebent pats iš nieko sukurčiau, kodėl man turėtų būti blogai. – Pagaliau man leido įsiterpti. – Ir miegu pasikriuksėdamas, ir tuštinuos reguliariai kas tris dienas. Internetas nestriginėja, kartą per savaitę parsisiunčiu švietėjišką filmą. *Girl on girl*, žinoma.

– Malonu girdėt, kad nepasiduodi. O juk taip lengva. Gerai, bėgu ruoštis. – Ji nušoko nuo stalo it eiklioji stirna nuo skardžio. Nuliuoksėjo prie durų ir staigiai atsisuko: – A, prisiminiau. Šiandien juk Mero diena.

– Taip taip, trečiadienis.

– Patinka man trečiadieniai. Savaitės vidurys...

Fėja dingo, aš lengviau atsikvėpiau. Ugnis iš tos moters tiesiog per visus galus veržiasi. Klausimas ugniagesiams: kaip jos bandelės su pyragais iki šiol nė karto nesudegė?

Greit mintys nukrypo į save – nejaugi iš tikrųjų atrodau išvargęs ir prislėgtas? Nejau taip greitai į paviršių prasimušė kūrybinių kančių – greičiau, kūrybinių kančių numanymo – padariniai?

Rengiausi drožti į vonios kambarį – ten buvo veidrodis. Sulaukiau Donato Statkevičiaus Iešmininko pasirodymo.

Jo ir paklausiau:

– Iešme, ar aš atrodau išvargęs ir prislėgtas?

– Ką, vakar mažuma padauginai?

– Ne, aš tik klausiu. Ar atrodau?

Iešmininkas apžiūrėjo mane įdėmiai ir net įtariai, tarytum antropologas, nežinantis, kam priskirti ką tik rastą kaukolę – paprastai šimpanzei ar *lithuanapithecus*.

– Nu, pagal mane neatrodai. O ką, turėtum atrodyt?

– Čia Fėja propagandą skleidžia, – šiek tiek nusiraminau. – Kas pas tave geresnio?

– Kas gali pas mumis būt geresnio? Vakar sakiau, kažko konvekcinė krosnis blūdija.

– Skambinau į firmą, sakė, šiandien atvažiuos pažiūrėti.

Šis bei tas apie Iešmininką: gyvena toje pačioje Basanavičiaus gatvėje, tik dar toliau už manęs. Ne, mes ne giminės. O tas visiems rūbus siuvantis dizaineris Juozas Statkevičius? Ne, jie irgi ne giminės, šiaip bendrapavardžiai. Iešmininką pirmoji patirtis užklupo bemarinuojant sprandinę šeimos susibūrimuose: cibuliukai, česnakiukas, pipiriukai, muškato riešutas, actas. Tėvai nuo mažens tampėsi jį po Armėniją ir Gruziją. Gal jau tada nuo kalnų sklindantis aromatingo dūmo kvapas ir dainos pasąmonėje užstrigo? Vedęs farmacininkę.

Durys begarsiai prasivėrė, ir į kabinetą savo jaunystės gaivą įpūtė Rūta Barščialapė.

– Nagi, vyrai, einam gerti kavutės.

– Mes tuojau... – atkišęs žandus pūstelėjusiai gaivai žvaliai nusišypsojau.

– Jokių tuojau, čia ir dabar, – griežtai nukirto Rūtelė.

Šis bei tas apie Rūtą Barščialapę: kadangi į jos tiesiogines prievoles įėjo darbas su kiaušiniais, nori nenori piršosi mintis praminti ją „moterim su kiaušiais“. Tiesiog negalėjom. Rūta

ne tik jauna – dvidešimt penkeri metai, argi ne pats gražiausias amžius? Vaikiškumas jau išsivedėjęs, o branda, perauganti į bobiškumą, dar tik laukia savo eilinės aukos, – bet ir neišpasakytai žavi. Sąmoningai nevartoju žodžio „graži“, tai užkeltų mane ant pačios banalybės viršukalnės su apversta trispalve ir narveliu žiurkėnui rankose. (Kuo čia dėtas narvelis žiurkėnui? Šiaip sugalvojau.) Į žodį žavi telpa ne tiek ir mažai: linksmo būdo, darbšti, kūrybinga, nesavanaudiška, sąmojinga, išoriškai patraukli ir dailiai nuaugusi. Gali būti, kad paskutiniai du punktai paskatintų ką nors pradėti žongliruoti „blizgančios etiketės ant tuščio butelio“ tipo metaforomis. Nepaisant to, kad pas mus viskas blizga, mes tokiam žongliruotojui kiaulės ausis ir knyslę pritaisytume. Laisvalaikiu Rūta mėgsta fotografuoti. Tik ne lėkštėse tviskančius patiekalus ir ne balius. Gamtą. Jos darytos nuotraukos puošia restorano salę. Pirmųjų profesinių žinių pasisėmė Vilniaus Prekybos ir verslo mokykloje. Paskui ir prasidėjo...

Ar man ji patinka? Aišku, kad patinka. Bet jei pradėčiau visiems prieš akis kibinti savo pavaldinę? Kad ir ne prieš akis. (Nors tokio dydžio miestelyje akys yra visur.) Turiu prieš pagundas patikimus priešnuodžius – kiekvienąsyk pažiūrėjęs į Rūtelę kartoju: „Žiūrėk, kokia jauna, o tu... Per senas jau, per senas, kad neprivalgei, neprilaižysi.“ Nesu tikras, ar artėjant žiemai tiems priešnuodžiams nenutiks tas pats, kas ir antibiotikams, – tiesiog gašlumo bakterijos prie jų prisitaikys. Jau dabar grūdinuosi prie šalčių – prausiuosi drungnu vandeniu, į sandėliuką malkų einu be striukės.

Pasirodo, išėjo ne vien tik „šis bei tas“.

Pabaigai, kol dar nenuėjom gerti kavos, šis bei tas apie Ichtiandrą: jam išeiginė, nes jūros gėrybių šiandien valgiaraštyje nėra. Išlėkė į žvejybą. Ichtiandras mėgsta žvejoti. Kur tau mėgsta!

Jis pamišęs dėl žvejybos, tik savaitgalis, ir už meškerių. Ne, mūsų restoranui jis žuvies neparduoda, per daug brangi (dvasine prasme). Ne, po vandeniu be akvalango jis nekvėpuoja.

Bandelių Fėjos paskutinių dviejų mėnesių dietų suvestinė.

Visko pagrindas – būtų tai dieta ar apskritai sveiko gyvenimo filosofija – riebalų mažinimas ir gyvulinių riebalų pakeitimas augaliniais. Ir, kas dar svarbiau, angliavandenių (makaronai, batonas, bulvės, bandelės, pyragaičiai, traškučiai, duona, šokoladinis suflė) atsisakymas. Cukrų paskelbiam už įstatymo ribų. Taip pat rekomenduočiau pasiskaitinėti apie kraujo grupių dietą. (Natūropato Piterio Dadamo sukurta teorija, teigianti, kad žmonių mityba turėtų būti subalansuota atsižvelgiant į jų kraujo grupes, nes skirtingų kraujo grupių žmonės skirtingai virškina maisto medžiagas. Pavyzdžiui, mano grupė yra A. Ji atsirado su pirmaisiais žemdirbiais, todėl man labiausia tinka daržovės ir vaisiai. Reiktų vengti pieno, kadangi atsiradus A grupei gyvulininkystė dar nebuvo išvystyta.) Aišku, skeptikai murma – dėl to jie ir skeptikai, – kad Dadamo teorija neturi jokio mokslinio pagrindo. Man jo ir nereikia, faktai kalba patys už save – vietoj to, kad kovotų su kalorijomis, organizmas netinkamo maisto virškinimui atiduoda visas savo jėgas.

Ką valgyti, o ko nevalgyti, štai pagrindinis klausimas.

Visų pirma daržovės. Gali būti visokios: žalios, virtos, troškintos. Kepimo geriau atsisakyti. Į salotas įpilti šlakelį alyvuogių aliejaus arba lieso jogurto.

Mėsa. Spiriame pro langą visas sukauptas vištienos ir kiaulienos atsargas. Tie gyvūnėliai šiais kriziniais persidauginusios žmonijos laikais maitinami visokiausiais harmoniniais preparatais ir modifikuotomis kultūromis. Pučiamės kaip šokoladinis suflė per Padėkos dieną. Į kalakutieną irgi geriau nežiūrėti, kalakutai dėl kuo didesnės krūtinės masės irgi visokiais šūdais (atsiprašau, bet panašiai ir yra) šeriami. Nebent paukštieną pirktumėte iš ūkininko. Verčiau rinkimės jautieną, triušieną ir veršieną. Brangiau, bet ką darysi. Jokiu būdu nesusigundykit rūkytais gaminiais ir dešrelėmis – ten riebalų tiek, kad paspaudus net varva. Nors būna, kad varva ne riebalais, bet geriau to skystimo sudėties nežinoti. Viena šmaikšti tinkliaraštininkė rašė: jei vis dėlto dešros rinkis ant stalo atsirado, pamėginkit jį prisiklijuoti prie juosmens, – būtent taip jis prisiklijuos, tik iš vidinės pusės.

Žuvis. Lašišinės žuvys skanios, bet per riebios. Nors po *biški* galima – ten gausu Omega-3 polinesočiųjų riebalų rūgščių. Jų reikia, kad kraujagyslės būtų sveikos, širdis pavyzdingiau plaktų, oda žvilgėtų, o plaukai vešliai suktųsi vėjyje. Ungurių patarčiau vengti; kai tokios kainos, vengti labai paprasta.

Savaime suprantama, tinka tik liesi pieno produktai: jogurtas, varškė, kefyras, rūgpienis, pasukos (nelabai man jos patinka). Šaltibarščiai, pirmyn, tik be jokių bulvių ir duonos.

Vaisiai – gerai, bet padauginti jų nevertėtų. Nepamirškim, juose daug cukraus. Tad pesticidais apipurkštus bananus, ananasus ir vynuoges paliekam ten, kur jie ir buvo – parduotuvių lentynose. Obuoliai, obuoliai, obuoliai. Jokių sulčių iš *tetrapakų*.

Arbatą ir kavą stenkimės gerti be cukraus, geriau jau truputėlis

medaus.

Po 18.00 bandykit nevalgyti. Būtent tas vakarinis prisirijimas labiausiai įtakoja svorio augimą, o su juo ir juokingas kūno formas. Jei pilvas gurgia lyg bolševiko vairuojamas traktorius, griebkit agurką arba morką. Ir valgykit, o ne žaiskitės.

Retkarčiais vertėtų pasidaryti iškrovos dieną. Aišku, skrandis gali nesuprasti, bet prisiminkit – be maisto žmogus gali išgyventi iki dviejų mėnesių, o jums tereiks pasikankinti vieną dienelę. Kad visai nenusimintumėte, pridursiu: galite suvalgyti obuolį, ir jau būtinai gerkite daug daug tyro šaltinio vandens.

Ar vyrams visa tai tinka? Tikti tai tinka, bet kad mūsų vyrai apsileidę kaip kiauliaganiai. Jiems tik dirbti, kažką veikti, meistrauti, paskui sočią vakarienę su alaus bokalu ar dviem praryti ir ant sofos pilvą numesti. O jei be alaus? Koks vyras be alaus.

Jokio skirtumo, be ko badauti – be duonos ar be sklindžių su sviestu.

Lyg rūgštingųjų debesų armados užslinkdavo momentai, kai jis jausdavosi priblokštas it paukštis, skrendantis virš laukų, nors laukų apačioje ir nebuvo. Vien tik šiukšlynai ir sąvartynai. Žmogaus darbas, ne kieno nors kito. O būdamas ne kuo nors kitu, tik žmogumi, jis jautėsi pasimetęs savo paties minčių sąšlavynuose. Geriau jau nemąstyti. Jis su išskėstomis rankomis būtų priėmęs šį visuotiniu tampantį gyvenimo būdą. Bet jis mąstė. Ne, tai jokiu būdu nebuvo gelminė ar bent jau paviršutiniška refleksija. Savyje jis nesiknaisiojo, – viskas daugmaž ten buvo aišku: tendencijos, tikėjimai, įtikėjimai, etiniai ir estetiniai normatyvai, konkrečios reakcijos į konkrečius objektus ir reiškinius. Visos tos įkyrios mintys galvoje atsirasdavo iš išorės, tarytum rudeninio vėjo atpūstos laikraščių skiautės su kitų autorių žodžiais. (Dabar ir buvo ruduo, bet tai niekuo nebuvo susiję su psichikos procesais.) Pavyzdžiui, prieš kelias dienas jis nusprendė, kad nuo šiol gimtadienius švęs atbuline tvarka – šiemet jam sukako trisdešimt aštuoneri, kitąmet džiaugsis trisdešimt septyneriais ir t.t. Ir niekas jo nebūtų pajėgęs atkalbėti – nei Rita, nei psichoanalitikas, nei

viešoji nuomonė. Asmenybės sutrikimas? O jūs parodykit nors vieną nesutrikusią vakarų pasaulio asmenybę. Jei neieško savo identiteto, vis tiek ras ką nors, kas suteiktų frustracijos ir nevilties skonį, – ar tai noras išbandyti *viską*, kad tik galimybės leistų, bet jos neleidžia, nes toks galimybių skaičius vienam žmogui tiesiog matematiškai neįmanomas, ar tai bjauri priklausomybė palikti pėdsaką po savęs, net jei tas pėdsakas įmintas basa koja su aiškiai matomu kreivu nykščiu. Dar liūdniau, jei jis įmintas kur nereikia. (Beje, egzistuoja ir vadinama „šešėlinė" visuomenės dalis, kuri propaguoja atvirkščią „kad tik nepalikus pėdsakų" pasaulėžiūrą.) Nebūtina tokių smerkti – demokratinėje pliuralizmo principu paremtoje visuomenėje ir kvailys vaizduojasi protingu.

Jis ir pats nesugebėtų tiksliai prisiminti, kada į jo miegą ėmė veržtis košmarai. Arba naktiniai regėjimai. Kuo toliau, tuo mažiau magėjo vakarais žvilgtelti į pūkinę antklodę ir pagalvę. (Net jei ten raitydavosi ir visu neverbalinių gestų elementoriumi jį provokuodavo įsiaudrinusi metaforinė katė. Blogiausia, kad nemiga ir impotencija jis nesiskundė. Atvirkščiai, visada mėgo ilgėliau rytais lovoje padrybsoti, nors dar labiau mėgo – ir tai visiškai suprantama – pasididžiuoti savo sugebėjimais suramdyti kad ir labiausiai sulaukėjusią miauksę.) Iš pradžių jis į tuos košmarus – arba regėjimus – žiūrėjo pro pirštus. Visi žmonės sapnuoja. Greitai ėmė aiškėti vienas bendras sapnų bruožas – jie stebėtinai tiksliai atvaizduodavo tikrovę. Koks nors išprotėjęs naujos sektos įkūrėjas pasakytų: „mane ėmė lankyti pranašiški sapnai". Žiūrėk, susapnuoja brolį, kad šis nukrito nuo kėdės (norėjo mat pats tapetus vaikų kambaryje priklijuoti, meistras) ir susilaužė ranką. Po kelių valandų brolio žmona skambina iš ligoninės ir pasisriūbaudama praneša naujieną: Džiulianas artimiausius kelius mėnesius vaikščios su longete. Sapne išvysta netoli nuo namų

per audrą virstantį ir graudžiai dejuojantį topolį. Rytą būtent toje vietoje jį amžinam poilsiui prigulusį ir pamato. Iš pradžių su tuo galima buvo taikstytis, bet vėliau visi tie vaizdiniai pradėjo ne juokais pirštis į jo asmeninę realybę; dar blogiau, ėmė ją keisti į visiškai nemalonią hiperrealybę. Jis sapnuodavo ne vien tik savo artimuosius, pažįstamus ir kaimynus, ne vien tik kates, šunis ir medžius, jis sapnuodavo politikus, pop žvaigždes, dizainerius, prekybos centrų kasininkes, taksistus, policininkus, vaistininkus, dantistus, kirpėjus ir galybę visiškai nepažįstamų žmonių. Visi iki vieno tik ir kurpė juodus darbelius: vartojo ir pardavinėjo kvaišalus, daužėsi snukius, dulkinosi automobiliuose, krušo sau ir kitiems smegenines; pasitaikė apiplėšimų, sunkių kūno sužalojimų, komos ir net mirčių nuo tų pačių kvaišalų. Nuopuolio procesiją vainikavo dvi žmogžudystės. (Kaip bebūtų keista, gerų poelgių ir darbų jis nesapnuodavo. Nors kas čia gali būti keisto – medijos mus taip *išmuštravojo*, kad geri poelgiai ir darbai niekam nebeįdomūs, netgi neskoningi ir dėl to sapnams nepritinka.)

Būtent tos dvi žmogžudystės jį ir priveikė. Apie jas vėliau perskaitė internete: dviejų nusikalstamų gaujų narių – albanų ir bulgarų – susidūrimas ir nuspėjama įvykių plėtotė; narkomanas, iš užnugario užpuolęs padauginusį turistą ir per stipriai vožęs pagaliu per pakaušį. (Greitosios neiškvietė, bet pinigus – dešimt svarų ir šimtą dvidešimt zlotų – priglaudė). Iš nevilties jis įsigijo knygą apie liucidinius sapnus, kad su visomis ten aprašytomis technikomis sugebėtų įeiti į savuosius regėjimus ir juos keisti pagal savo nuožiūrą. (Sutikit, skraidyti virš kalnų ir stebėti saulėtekį yra kur kas maloniau nei sapnuoti, jog žinomas politikas kabinete glamžosi su savo sekretore. Aišku, po kelių dienų išaiškėja tiesa – trijų vaikų tėvas ir pavyzdingas vyras be jokios sąžinės graužaties svetimoteriauja. Su ta pačia sekretore.) Ir tai

nepadėjo. Jis iš tikrųjų įstengė sąmoningai kontroliuoti sapnus – pakelti save skrydžiui, pamatyti saulėtekį, – bet dėl to ant žemės nuodėmėse skendinčių ir dėl padarinių visiškai nesirūpinančių paprastų žmonių bei įžymybių nepamažėjo.

Galų gale jam šovė desperatiška mintis: kas, jei aš miegosiu dienomis, o būdrausiu naktimis? Ėmė ir išbandė. Ir kokį pajuto palengvėjimą išaiškėjus, kad dienomis jis gali miegoti neuostydamas viso to prišiktų apatinių kalno. Ne veltui tvirtinama, kad šviesos blogis privengia. Žinoma, toks radikalus dienotvarkės apvertimas kardinaliai keitė visą gyvenimą, – juk normalūs žmonės dirba ir valgo dieną, o naktimis miega. (Na, miega ne visi ir ne visada.) Ką jis turėjo daryti su savo restoranu? Teko griebtis dar vieno eksperimento – pakeisti darbo valandas į naktines. Žingsnis buvo rizikingas, bet sėkmė, atsitokėjusi ir pripažinusi, kad pastaruoju metu labai jau skriaudė Džeimsą Eikinsą savo piktybiniu vengimu, nutarė bent kiek užglaistyti šią skriaudą. Kita vertus, kur tu Londone rasi nors vieną į Michelin raudonąjį gidą įtrauktą restoraną su dviem žvaigždutėmis, dirbantį naktimis? Nerasi ne tik Londone, bet ir visame margame pasaulyje.

Prasidėjo kitas gyvenimo etapas. Galbūt norinčiųjų naktipiečiauti sąrašas ir sutrumpėjo, bet klientūros netruko. Ji įgavo kitokio – sakytume, daug pikantiškesnio – atspalvio: pasiturintys pelėdos, kvanktelėję gurmanai, elitinės prostitutės su savo klientais, viską pralošę, tik ne alkį, kazino lankytojai, o visai greta jų ir krupjė, dėl užgraužusios sąžinės nemiga besikankinantys nusidėjėliai, tiesiog nemiga besikankinantys nusidėjėliai.

Iš pradžių jis savuosius pranašiškus – gal labiau tiktų apibrėžimas *aiškiaregiškus* – sapnus užrašinėdavo į sąsiuvinį, bet po mėnesio šį bergždžią užsiėmimą metė: išryškėjo dar viena detalė – visi tie sapnai, kad ir su skirtingais veidais, buvo nuobodžiai nuobodžiai

panašūs vienas į kitą. Juk ir visų mūsų nuodėmės bei nuklydimai nuobodžiai nuobodžiai panašūs.

Dėl tos pačios aiškiaregystės tikslesnio apibrėžimo jis ilgą laiką spėliojo, ką vis dėlto mato savo sapnuose: praeities nutikimus, šią pačią akimirką vykstančius įvykius ar būsimus projektus? Po nuodugnaus datų lyginimo išaiškėjo, kad jo sapnams laikas įtakos neturi. Ėmėsi erdvės. Kodėl, pavyzdžiui, jis niekada nesapnuoja savo sesers ar motinos? Kad išsiaiškintų, jis nuskrido pas seserį į Niujorką. Susapnavo ne tik seserį, ne tik kelias nepažįstamas kates (jis labai mėgo kates, nesvarbu, tikras ar metaforines, todėl sapnuodavo jas nuolatos), bet ir to megapolio merą. Nuvažiavo pas motiną į Elvingtoną netoli Kenterberio. Sapnuose išvydo visą kapelą kniaukiančių gyvūnėlių, taip pat miestelio seniūną, pagal patiriamo malonumo ir entuziazmo lygmenį aiškiai išdykaujantį ne su žmona. Taigi priėjo prie išvados, kad į jo regėjimus patenka tik tam tikru spinduliu apie jį susitelkę blogą darantys subjektai ir katės (kažkodėl visada per *morčių*.) Dar po mėnesio stebėjimų jis galėjo pasakyti ir tikslesnį spindulio diametrą: plius minus šimtas kilometrų.

Kilo daugiau klausimų. 1. Kokie veiksniai galėtų įtakoti jo sapnus? Maistas? Kad paremtų šią hipotezę, jis tyčia eidavo miegoti sunkiai prisirijęs, tikėdamasis išvysti žudymus ar bent jau nepakančių kitų mitams fundamentalistų apmokymus, kaip elgtis su „nešvariomis“ bombomis milijoninio miesto požemiuose. Nė velnio, galbūt besiporuojančios katės garsiau klykdavo kūdikių balsais, bet kažkuo ypatingesniais nusikaltimai netapdavo. Valgė prieš miega pupų, baklažanų, nemėgstamų paprikų, saldumynų, galiausiai nevalgė nieko. Jokių žymesnių nukrypimų nuo normos. Perėjo prie alkoholio. Svaigalai vaizdus tik paryškindavo, akcentuodavo nusižengimo pobūdį, kartais net techniką, žodžiu,

besaikiai moralizavo. Ko kito tikėtis iš alkoholio?

2. Ar panorėjęs jis gebėtų susapnuoti konkretų asmenį? Žinoma, ir čia nebuvo apsieita be drąsių eksperimentų: jis užsigeidė susapnuoti karalienę. Nekantriai laukė visą savaitę, bet karalienės neišvydo. Matyt, karalienės juodų darbelių nedaro. Jis savo auka išsirinko kažkada buvusį didžiausią Jungtinės Karalystės plevėsą Robiną Viljamsą, šiuo metu – ir galbūt visiems laikams – pakliuvusį į fatališkos moters pinkles. Tas bičas neturėtų apvilti. Pirmąją naktį nenutiko nieko. Antrąją naktį į REM miego fazės teritoriją irgi brovėsi vien tik neprašyti svečiai su savo nesankcionuotais veiksmais. Trečiąją naktį jis pagaliau išvydo Robį, tykiai įslenkantį į kambarį su didžiai kalta veido išraiška. Kaip filmų ninzdė jis pritykino prie spintos, baimingai apsidairė, lyg nujaustų Džeimso Eikenso dvasią, budriai fiksuojančia bet kokį prasižengimą, ištraukė kelis Hario Poterio tomus, padėjo juos į šalį, vėl įkišo ranką į atsivėrusią kiaurymę ir iššvejojo butelį škotiško viskio. Toliau viskas kaip įprasta – atsuki kamštelį ir įkali. Pasiraukai ir įkali dar kartą.

Tad ir čia padarė išvadą: kaip pasiseks.

3. Ar jo sapnai skyrė didesnį blogį nuo mažesnio? Ne, klasifikavimui jie buvo abejingi.

4. Galbūt jis audė mintį iš staiga atsiradusio paranormalaus sugebėjimo išpešti naudos? Savaime aišku, finansinės. Restoranui būtų tik į naudą – kas nenorėtų žvilgtelėti į garsų virėją-ekstrasensą? Kad ir ketvirtą valandą nakties. Tokia mintis tikrai krepštelėjo galvoje. Sąlyginis refleksas, vadinamas *public relations*. Tuoj pat įsivaizdavo pasekmes – į restoraną imtų veržtis ne tik viso pasaulio žiniasklaida, ne tik MI5 ir MI6 agentai, bet ir rimti autoritetai iš psichiatrijos bei neuropatologijos srities. Susigadintų gyvenimą per akimirką.

Visgi silpnumo akimirkomis jis su tais psichiatrais – psichologais? (toje terminologijoje pastoviai painiojosi) – būtų mielai pabendravęs ir uždavęs dar kelis rūpimus klausimus.

Paimkim kad ir tą neapykantą Polui Gverardui. Neapykanta – naikinantis jausmas, lyg švelnesnė vėžio atmaina pačiam ją sukūrusiam šaltiniui, tikra blogybė. Dar prasčiau buvo tai, kad jis nebūtų pajėgęs be tos neapykantos gyventi. Kažkas panašaus į meilę neapykantai, jei toks žodžių derinys išvis įmanomas.

(Nieko nėra neįmanoma, pasakytų bet kuri saviugdos knyga.)

Štai kodėl šis reaktyvusis M-N junginys ne tik švitino moralinius įsitikinimus, ne tik sujunginėjo sinapses nuostabą keliančiomis kombinacijomis, bet ir aktyviai prisidėjo prie įkiršusio žmogeliuko, vardu Džeimsas Eikensas, likimo formavimo.

Polas Gverardas, didžiai nusipelnęs prancūzų virėjas, karjerą pradėjo savo tėvų restoranėlyje, vėliau sėmėsi viešbučių administravimo žinių Bordo, dirbo kartu su garsiuoju Žoeliu Robiušonu *Harmony-Lafayette* viešbutyje. Laimėjo geriausio Prancūzijos virėjo titulą *Meilleur Ouvrier de France* varžybose, jo restoranas Juan-Las-Pins miestelyje prie Viduržemio jūros palaipsniui susilaukė didžiulio pripažinimo – trijų Michelin žvaigždučių. Praeito amžiaus aštunto dešimtmečio pabaigoje meilė moteriai nugynė Polą į Angliją. Dėl apšilimo pusmetį padirbęs *L'Ortolan* restorane, Oksforde jis atidarė savo pirmąją maitinimo įstaigą, nuo kurios ir prasidėjo nūdienai ne vien tik gurmanams puikiai pažįstama *Appetite Guerard* restoranų grandinė.

Jis su Gverardu akis į akį susidūrė per televizijos kanalo *BBC Two* kulinarinį šou *Great British Menu*, vedamą Dženio Bondo. Šou taisyklės niekuo nesiskyrė nuo panašių pramoginių reginių – buvo paprastos: geriausi britų virėjai iš įvairių regionų rungiasi, kas ruoš iškilmingam banketui vieną iš keturių patiekalų. (Pirmo

sezono banketas buvo skirtas Karalienei jos aštuoniasdešimtmečio proga, antro – britų ambasadoriui Prancūzijoje ir t.t.) Jis atstovavo Anglijos Pietryčiams. Finale dėl pagrindinio patiekalo jie šefo peiliais susikovė su Džeisonu Atertonu. Tuo momentu su visu įgimtu žavesiu į sceną įsiveržė vienas iš trijų teisėjų-ragautojų – Polas Gverardas. Jo komentarai didžiausia dalimi ir lėmė, kad laimėjo Atertonas. Eikensui liko tik veidmainiškai šypsotis, mintimis iššaudyti visus gerbiamus laidos svečius bei gausius žiūrovus prie TV ekranų ir spausti nugalėtojui ranką.

Tą pačią naktį, sielos žaizdoms apiplauti išriję kone puslitrį viskio, jis pirmą sykį susapnavo Gverardą. Šis absoliutus blogis, prisidengęs lengvu *Armani* švarku ir džinsais, linksminosi vakarėlyje pas vieną iš šou dalyvių – tualete į šnerves susigrūdo visą gramą kokaino, paskui įkyriai lindo prie perpus jaunesnės katytės (reikia kažką daryti su tomis hiperbolėmis!), o ta kalė ne tik kad neatstūmė seno ištvirkėlio, bet pritariančiai šypsojosi ir net pratisais aikčiojimais leido suprasti, neva jai tai patinka. Dėl alkoholio detalės buvo itin ryškios: gyslotos rankos glostė švelnius kauburius, kelnėse išpampęs smaugliagalis atsimušinėjo į liaunas šlaunis, seilių latakai pilstėsi iš indo į indą, į sudirgusias šnerves lindo ilgi banguoti plaukai.

Savaime aišku, geriau nuo to nepaliko.

Išaušo pirmasis rytas, nutviekstas naujos ambivalentiškos M-N šviesos. Kartu užderėjo nauji įpročiai. Jis kiekvieną mielą dieną naršydavo po žurnalus, laikraščius ir soc. tinklus ieškodamas Gverardo atvaizdų. Radęs juos iškirpdavo ir *MontBlanc* parkeriu pripaišydavo nepadorias bei neretai nuo žmogaus anatomijos nutolusias smulkmenas. Visa ta kūryba nudabino miegamojo sienas. Ant savo virėjo uniforminio švarko liepė išsiuvinėti paslaptingų raidžių seką *drareug*, kuri iš tikrųjų reiškė *guerard*,

mat raidės buvo surašytos iš kitos pusės. Vienu metu jis net galvojo užsisakyti Gverardo lėlę, kad panaudotų ją vietoj adatinės. Po ilgų svarstymų atsisakė tos minties – pernelyg jau mergiotiška, be to, jis ir paprasčiausios sagos nebūtų sugebėjęs prisisiūti.

Galop buvo pasiekta nepadorumo viršūnė. Tik reikėjo sulaukti tamsiojo paros meto. Dėl naktinio paukščio ypatybių jam netgi nereikėjo išsiversti iš lovos – jis į ją net negulė. Nutykinęs momentą, kai aplink nebuvo nė gyvos dvasios, drąsusis nenaudėlis ant *Appetite Guerard* restorano sienos aerozoliniais dažais išpaišė urbanistinės tapybos šedevrą, apačioje žodžiu įvardindamas akivaizdybę – *bybys*.

Nudaigoti Gverardą, kitaip, paversti gyvybingą kūną lavonu, jis netroško – nebus kūno, nebus ir M-N.

Likimas įsišėlo nejuokais – visai netikėtai per šiuolaikinio meno parodos atidarymą *Barbican Art* galerijoje jis susipažino su Rita. Užsižiopsojęs į neabejotinai dirbtinio intelekto sukurtą kompoziciją jis atsitrenkė į nemažiau sutrikusią ir abejonių liūne paskendusią moterį, net vynas iš taurės ištiško. Teko kristi ant kelių, megztinio rankove braukti per aptaškytus batus ir gailiu balsu atsiprašinėti. Jam buvo atleista. Netrukus išaiškėjo, kad abu čia atėjo tik tam, kad išlaikytų gerą nuomonę apie save, – štai koks aš meno mylėtojas, žiūrėkit ir pavydėkit, – nors meilės visoms toms neaiškios paskirties konstrukcijoms bei kvailiojimams ir būti negalėjo. (Teisingai tokiais atvejais sakoma: ir aš taip galėčiau, bet tingiu.)

Tą patį vakarą jie nutipeno į restoranėlį netoliese, kad sutvirtintų šią visiškai atsitiktinai užsimezgusią pažintį taure šampano. Išėjo visas *magnum* butelis.

Rita nebuvo gražuolė, jos veido bruožai neatitiko į vartotojiškas smegenis sugrūstų *mass media* schemų. Bet to ir nereikėjo.

Gražuolės tarsi tikra likimo malonė linkusios greitai vyrų gyvenime pasirodyti, kad mestų iššūkį jų perkamajai galiai, ir dar greičiau išnykti. Rita būtų galėjusi pasiūlyti – bet nesiūlė niekam, nes neleido principai, – tiesiog sunkiai suvaldomus energijos srautus, įgyvendinamų idėjų gausybę (o drauge ir suvokimą, kad jas visas įgyvendinti nebūtina), sugebėjimą ne tik postringauti, bet ir išklausyti, atjautą kitų bėdoms ir bevaisiam blaškymuisi. O kur dar subalansuota mityba ir nuo baseine patiriamo fizinio krūvio sutvirtėję raumenys? Dabartinėmis sąlygomis ne tiek ir mažai.

Jie įsišnekėjo. Apie pomėgius, pažįstamus žmones, globalinio atšilimo grėsmę ar jos nebuvimą, kosminį metalo laužą aplink Žemę, žodžiu, apie viską po truputį. Deja, nori nenori, tačiau ir nerūpestingiausias pokalbis galop susieina į viena klausimą: „ką veiki šiame gyvenime?“.

Sužinojusi, kad jis pakankamai išgarsėjęs vyriausiasis virėjas, ji tik ir suplasnojo savo plonų antakių lankeliais.

– Tikrai? Čia tai bent sutapimas. Mano tėvas irgi pakankamai prasisukęs šefas.

Nebūtina nė sakyti, kokį vardą ji paminėjo.

Visgi jo nuostaba buvo pakankamai santūri palyginus su tuo, kokia ji derėjo būti. Giliai viduje jis jau seniai numanė, kad jie su Polu Guerardu yra glaudžiai suvyti transcendentiškomis gijomis. Tik skyrėsi poliškumas. Pliusas ir minusas, šiltas ir šaltas, In ir Jang, geras ir blogas, Platonas ir Aristotelis...

Ji užsiminė, kad su tėvu mažai bebendrauja: Gverardas jas su mama paliko prieš gerus penkiolika metų. Kiek jai dabar? Nieko netaktiškesnio paklausti negalėjai? Taip, susidėjo su kita. Ne, nepamiršo, retkartėmis jie susitinka papietauti. Ne, daugiau santuokiniais ryšiais tėvas nebesusivaržė. Nejaugi niekad nesi skaitęs apie jo meilės nuotykius, tiek buvo visko prirašyta?..

Jei ji būtų žinojusi, kiek jis prisiskaitė...

Jis protingai apie tai nutylėjo, todėl po poros dienų jie vėl susitiko.

Pamažu reikalas įsivažiavo.

Po kelių savaičių jis pakvietė Ritą pas save į namus. Žinoma, kad romantiškos vakarienės prie žvakių. Ir šįkart visas virveles į savo rankas suėmė nerašyta taisyklė – tiesiausias kelias į bet kieno širdį – per skrandį. Tąvakar jis pranoko pats save.

(Savaime suprantama, *MontBlanc* parkeriu apipaišinėtas nuotraukas su Ritos tėčiu iš miegamojo jis pašalino.)

Džeimsas Eikensas garsiai nusižiovavo ir paskutinį kartą žvilgtelėjo į vienintelę paliktą nuotrauką su Polu Gverardu. Didysis šefas glėbesčiuojasi ne su kuo nors kitu, o su pačiu Džeimsu Eikensu. Jis sumurmėjo „nekenčiu tavęs, seni“ ir taikiai nugrimzdo į besapnį miegą.

Buvo 11:23. Bemaž pusiaudienis.

Geriau išvis nevalgyti, nei valgyti be apetito.

Per neapdairumą ar neišmanymą Polą Gverardą daug kas būtų pavadinęs pagyvenusiu ir daug gražaus gyvenimo regėjusiu ponu, tik ne pats Polas Gverardas. Taip, gražaus gyvenimėlio jis regėjo per akis, bet vadinti save pagyvenusiu ponu jis kategoriškai atsisakė. Dar to betrūko – penkiasdešimt aštuoneri metai – tai dar ne pabaiga. Tai tik kelio vidurys. Gražaus ir turiningo kelio, jei jau prabilom apie grožį.

Oi ne, Polas Gverardas savęs senu nelaikė. Juolab nelaikė jis savęs karštančiu – tik ir lauk ligų bei miokardo infarkto – paliegėliu. Būtent tokiais epitetais gailestingai apdovanojami gerokai į antrąją gyvenimo pusę persiritę žmonės.

Aš – pagyvenęs? su neslepiama ironija kiekvieną rytą jis prabildavo į savo atvaizdą veidrodyje. Jūs tik pažiūrėkit į mano pilvą. Ką, nesimato? Aišku, pilvas yra, jo neužpildysi tuščia erdve, bet *koks* pilvas! Be jokios nukarusios odos, be pridėtinių riebalų. Galvojat, aš tik šiaip sau kas antrą dieną guluosi ant kilimėlio ir lankstausi per juosmenį, paskui pasikabinu ant skersinio ir keliu kojas į viršų? Tik iš neturėjimo ką veikti rytais? Oi, ne brolyčiai,

jūs klystat. Tik puiki fizinė forma mus daro išskirtiniais. Žinoma, išskirtiniais, kai jau esame išskirtiniai. Betgi ir puiki forma negarantuoja, kad tu negausi šaunaus senelioko vaidmens, kurio rytas išaušta tik tada, kai jis gerai išsibezda. Nevalia tiesiog manyti, jog esi jaunatviškas ir kupinas neišsemiamo kvaišos optimizmo, tu privalai tokiu *būti*. Kitaip džiaugsies tik dar viena savo karikatūra, kaip tie apgailėtini plebėjai, kurie pamatę dailią mergužėlę nesąmoningai įtraukia pilvą. Mums jo ir įtraukti nereikia!

Pasigirsdavo įnirtingas tapšnojimas rankom per nuogą kūno dalį.

Och, tos mergužėlės. Kada mes baigsim siausti kaip jaunikliai? Kartais atrodo, niekada. Parymok, apmąstyk gyvenimą, galbūt kažką aplaidžiai praleidai ar ko nepadarei, vien tik tokius saviugdos patarimus ir begirdėsi iš bendraamžių. Ką mes, jūsų manymų, dabar veikiam? Argi nerymom prieš veidrodį? Apmąstyti gyvenimą? Lyg būtų daug apie ką mąstyti. Gyvenimas eina, o mes su juo. *Apmąstyti* šiame kontekste turėtų reikšti „kuistis po praeitį“, bet argi praeitis – ne pačios nuodingiausios smalkės, neleidžiančios pilna krūtine įkvėpti gryno dabarties oro? Na ir kas, jei ir pasislampinėsime po tas atminties kapinaites? Ką ten rasime, naujesnių paminklų su aplink tvarkingai susodintomis našlaitėmis? Ne, tokių mazochistinių kelionių mums nereikia. Kas praėjo, to nebesugrąžinsi, o krimtimasis dėl to, ko nebesugrąžinsi, tolygus svaičiojimams „jei būčiau... tai būčiau“. Mes tiesiog *esame*. Paimkim kad ir mūsų draugelius Olivje Rolanže ir Alaną Senderansą. Abu jie uždarė savo trijų Michelin žvaigždučių restoranus. Nuolatinė įtampa ir stresas, didžiuliai reikalavimai ir atsakomybė, asmeninio gyvenimo ir laisvalaikio aukojimas. „Aš noriu ramiai gyventi“, tą pačią giesmę dar 1996 metais susuokė senis Robiušonas atsisakydamas savo žvaigždučių. (Tiesa, vėliau

persigalvojo, ir dabar turi tų žvaigždučių daugiausia už visus). Ramesnis gyvenimas, kai prieš akis amžinybė? Kas čia per juokai? Nors mes žinom geriau – kalbėjomės su jais visais – juos paprasčiausia *užkniso* visa ta nesibaigianti tuštybės virtuvė. Nesiginčysime – visas tas žvaigždučių vaikymasis – tik dar vienas iš tūkstančio tuštybės mugės paviljonų. Vargšelis Bernaras Luazo, nugirdęs gandus, kurie, pasirodo, ir tebuvo gandai, kad Michelin žada nukirpti jam trečiąją žvaigždutę, neatlaikė ir iššovė sau į burną. Pataikė. Kepam ir verdam su meile, argi to nepakaktų? Jei nenori, nevalgyk. Argi ne tuo turėtume vadovautis? Deja, yra tokia žmonių kategorija, kuriai reikia *geriausio*. Tegul ir vaikosi tą debesų paukštę. Dieve, padėk jiems. Pats Alanas sakė, kad atsisakius žvaigždučių ir dviem trečdaliais sumažinus kainas, pelnas ne tik kad nesumažėjo, bet padidėjo tris kartus! Vien dėl to, kad klientai grįžta žymiai dažniau. Visiškai su juo sutinku. Na, man kol kas energijos netrūksta, todėl galiu sau leisti tuštybės spinduliuose pasideginti. Svarbiausia nepamiršti išsitepti apsauginiu kremu. Žvaigždutės tas pačias mergužėles veikia lyg magnetas. Magnetizmo jėga, *m*ūsų jėga.

Šauniai išdėstęs savo pozicijas Polas Gverardas įlipo į dušo kabiną, uždarė dureles ir paleido drungno vandens srovę. Iš pasitenkinimo net sukliko. Po pusė minutės kūnas priprato prie jam pasiūlytos aplinkos temperatūros ir drėgnumo. Kabinoje taip pat buvo veidrodis, todėl Polas Gverardas galėjo tęsti.

Och, tos mergužėlės! Kas su mumis darosi? Žilė galvon, šluotkotis uodegon? Kada liausimės lakstę paskui tas kvaišeles? Nejaugi neužtektų brandžios moters, būtent brandžios, o ne perbrendusios? Deja deja, mūsų brandžios moterys nedomina, nors puikiai suvokiam, kad tik jos ir *turėtų* dominti. Šiais drąsiais pareiškimais mes anaiptol nenorim pasakyti, kad vyresnes

damas ignoruojame. Žinoma, mes su jomis bendraujame, dalinamės nuomonėmis, nes nuomonės pas jas monolitiškai tvirtos, o įsitikinimais jos kerta smagiai lyg kriketo lazdomis. Bet jos tik draugės, jokiu būdu ne meilužės. Žinoma, dvidešimtmečių mes jau seniai atsisakėme. Aišku, galėtume, tiesiog tai jau peržengtų ir mūsų kantrybės ribas. O ir vargdieniai žmonės be paliovos liežuvius galanda, pridengia savo pavydą moraliniais paistalais ir imperatyvais. Patartume jiems verčiau pasidomėti aperityvais. Kur ta riba, kaip ją apibrėžti? Pradėkim nuo dvidešimt penkių metų. Jauni suaugę, taip juos apibrėžtų raidos psichologija. Mes apibrėžtume panašiai, tik su keliais papildymais: jos jau pakankamai intelektualiai subrendusios, erotiškai išprususios, bet išankstinis nusistatymas ir panašūs asmenybės suvaržymai dar nesusicementavo, dar įmanoma jas sudominti ir palenkti savo pusėn, dar nepriartėjo ta kryžkelė, kur kęstume susiformavusio charakterio išsišokimus. Vargšas pasimetęs žmogelis, be meilės, be artimos sielos, be dvasinės užuovėjos, negailestingai nulinčiuotų nusenusiais kanonais besimojuojantys „idealios“ vienovės šalininkai. Hedonizmas? Labai populiarus šiandienos žodis, ši etiketė lipdoma visiems ir bet kur. Paprasčiausia savigarba, štai tinkamesnis apibūdinimas. Kaip pasakė filosofas, sąvoka „gyvenimas“ pažymime gryno džiaugsmo buvimą. Kodėl nesidžiaugti? Savo tikslus jau seniausiai pasiekėme, naujų kurti nesiruošiam, nes tam žaidimui galo nėra; egzistencinės prasmės neieškom, nes ir daug guvesni protai nerado. Mes tiesiog imam, kas nukrenta į rankas. Reikia save pasveikinti, nukrenta ne tiek ir mažai. Kas būtų, jei visi taip galvotų ir darytų, paleistuvystės metropolis? Būkim žiaurūs, bet teisingi – visi taip galvoti ir daryti nepradės, per daug suvaržymų, per mažai fantazijos ir vidinio pasirengimo. Iš kitos pusės, apskritai juokinga kalbėti apie kažką „vidinio“. Į šį

pasaulį ateiname tobuloje tuštumoje, tačiau mums dar besivartant lopšyje visi tik ir neriasi iš kailio, kad tą tuštumą užpildytų. Užpildo skiedalais ir kliedesiais. Paskui pusė gyvenimo paaukoji, kad tuos skiedalus bent kiek pramieštum švaresniu savo paties individualumo vandeniu. Paaukoja toli gražu ne visi. Dauguma tiesiog priima duotybę. Bet palaukit, į kokias filosofines plynes mes čia dabar nuklydome? Štai ką aš tau, drauguži veidrody, pasakysiu: turėtų žmonės galimybių, spjautų ant visų tų prasčiokiškų siaurų pažiūrų. Teisingai menininkai sako – pirma tu dirbi vardui, paskui vardas dirba tau. Taigi ir mums – virtuvės menininkams – visiškai nereikia nuogąstauti, kad liksime tuščiomis rankomis. Patikėk, drauguži, į rankas nukrenta reguliariai lyg pagal tvarkaraštį. Jos prie tavęs prieina, ne tu. Tau užtenka tik mesti susidomėjusį žvilgsnį. Šiais laikais moterys drąsios ir pasitikinčios, garbė tiems šviesuoliams (-ėms), kurie sugalvojo feminizmą! Amžius ir grožis turi įtakos tik tada, jei esi visiškas besmegenis, prisidengęs mąstytojo skarmalais. Ir šiaip žmogaus amžių reikėtų skirstyti tik į dvi dalis – gyvas arba miręs.

Išdėstęs savo atvaizdui šias kaip pakliūva sukompiliuotas tiesas, Polas Gverardas užsuko vandenį ir pravėrė dušo kabinos duris. Išlipo, atsistojo ant kilimėlio, pačiupo didžiulį kaip karinis žemėlapis rankšluostį ir gerai išsitrynė kūną. Vėl žvilgtelėjo į aprasojusį veidrodį, bet nieko nebesakė, tik nusišypsojo tam padūkėliui. Dėl veiksmo trivialumo liežuvio neiškišo.

Apsirengė elegantiškai, bet nedabitiškai, išgėrė puodelį žaliosios arbatos.

Iš savo buto Oksfordo centre Polas Gverardas išskuodė pakiliai nusiteikęs, itin jautriai reaguodamas į jį supančius reiškinius. Šią akimirką saulė švietė tik išskirtinai jam, visos Oksfordo varnos savo monotonišku kranksėjimu sveikino tik jį vieną. Net

išraudęs nuo tokio išskirtinumo Polas Gverardas įsuko į Jurgio gatvę ir patraukė į pietus link *Cornmarket*'o. Tingiai pasižiūrėjo į laikrodį. Į susitikimą su Rita jis niekaip nepavėluos – iki jo dar buvo visas pusvalandis.

Kadangi veidrodžių aplink nesimatė, tik vitrinos masino visais pasaulio turtais (vis tik parduotuvių gatvė), Polas Gverardas turėjo pasitenkinti vidiniu monologu. Jam tai buvo ne naujiena.

Rita. Užtenka vien pagalvoti apie ją, kad užplūstų įsitikinimas – ne viską šiame gyvenime sušikau. Kur išaugintas sūnus, pasodintas medis ir parašytas eilėraštis? paklaustų visa tai turintys. Sūnaus neužauginau, pasodintą medį nupjovė apželdinimo tarnybos, nes pasodinau ne vietoje, parašytas eilėraštis užsimetė makulatūros tankumyne. Bet aš ne gobšuolis. Puikai išsiverčiu ir su tuo, ką turiu, nes turiu ganėtinai. Žinau, nesu nei geras tėvas, nei geras pavyzdys, kaip tvarkytis po gyvenimo virtuvę. Šabloniški žodžiai, ištariami būtent tuo momentu, kai reikia pasmerkti savo paklydimus. Ką reiškia būti geru tėvu? Arba geru pavyzdžiu? Mylėti žmoną, sekmadieniais vaikštinėti su vaikeliu po parką, kaip tik sugebi atsakinėti į visus nesibaigiančius „kodėl?", per Kalėdas dovanoti krūvas daiktų, kai paaugs, pritariamai linkčioti dėl pirmojo į bambą ir liežuvį įsiverto auskaro, suraukti kaktą dėl pirmųjų alkoholio degustacijų ir griebtis už galvos išvydus nusmuktkelnį *snarglių*, neabejotinai *tvarkantį* tavo tiek sergėtą dukrelę? Ir profilaktiškai kartkartėm duoti vieną kitą tėvišką patarimą? Deja, kad ir koks būtum nutrūktgalvis, su savąja gyvenimiška filosofija atžalas supažindinti neskubi ir laisvamaniškais patarimais nesišvaistai. Kol priėjai šį tave tenkinantį laiko ir erdvės tašką, turėjai nubėgti tikrą „bandymų ir klaidų" maratoną. Kiekvienas jį bėgam. Nuo lopšelio iki grabelio, pajuokautų cinikas. Visi savo vaikams linkime kuo mažiau

skausmo ir nusivylimo, nors ir nutuokiam, jog tai neišvengiama. Nėra laimės formulės, tik per ilgus ieškojimus pavyksta atrasti kelis jos komponentus. Belieka iš tolėliau stebėti, kaip vaikas klampoja po savo paties pažliugusius arimus, nuosavu kailiu įvertina šio pasaulio, – kitas bus tik vėliau, jei bus, – palankumą arba priešiškumą. Į tave pagalbos kreipiamasi tik pasekmėms sušvelninti, kitaip sakant, *po visko*.

Nei pridursi, nei atimsi, tikros gražbylystės! Ar tau, paleistuvi, neatėjo į galvą, kad visos tavo dabartinės „meilės“ tokio pat amžiaus, kaip ir brangioji tiek sergėta Rita! Joms tu žarstai ne tik dosnius kišenpinigius, bet ir tuos pačius garsiuosius Gverardo patarimus. Linksminkimės, vaikai, bet su saiku.

Mes juk ir netvirtiname, kad pretenduojame į palaimintuosius. Kiekvienas turim savų trūkumų. Su vienais jų gali visai neprastai sugyventi, su kitais... Dabar ir čia mes nevaikščiotume ir nepostringautume. Drįstume teigti, kad taip vadinamoms mūsų *meilėms* gerokai pasisekė, jog sutiko būtent mus, o ne kokį vampyrišką snobą, kuriam tik siurbti siurbti siurbti... Ką mes darom, teisinamės patys prieš save?

Ne pirmą sykį pastebėjęs šitokį paradoksą, Polas Gverardas metė šį bergždžią užsiėmimą ir sukoncentravo dėmesį į išorę. Žengė *Cornmarket* gatve. Priekyje lyg kelrodis pasimetusiems nuo kurso virš kitų pastatų stiebėsi Karfakso bokštas. Dešinėj ir kairėj šmėžavo greitojo maisto netikri pranašai: makdonaldsai, burgerkingai, starbaksai, KFC. Vien pavadinimai Polo Gverardo kulinariškąją dvasią nupurtydavo lyg aukštos įtampos prisilietimas prie paslėpsnių – verčiau jau išvis nevalgyti. Eilės prie prekystalių nedviprasmiškai davė suprasti, kad į didžiojo kulinaro nuomonę išalkusiems miesto svečiams ir nuolatiniams gyventojams – daugiausiai vaikams ir paaugliams – giliai nusišvilpt. Štai ir brandina

naujosios kartos – nuo lopšelio iki grabelio – blogus mitybos įpročius ir riebiųjų audinių balastą. Kokios subinės! *Terrible*!

Polas Gverardas liūdnai palingavo savo žilstelėjusią galvą ir be skubos nuklumpino iki pat Karfakso bokšto. Mechaniškai kilstelėjo akis į bokšto laikrodį, susitikrino laiką su savuoju, grakščiai apsisuko ant kulno ir leidosi atgalios jau pramintu keliu. Kairėje palikęs Klarendono centrą su ištisus metus siūlomomis sezoninėmis nuolaidomis, jis gatvelių vingiais įsuko į kiemą. Tolėliau nuo pėsčiųjų tako šliejosi rami *Puccinos* kavinukė. Būtent čia su Rita, jai retais atvejais pasirodant Oksforde, jie ir susibėgdavo į krūvą. Pakalbėti ir atsigerti kavos. (Polas Gverardas griežtai laikėsi pagrindinio principo – užkandžiauti galima tik savo restorane.) Paprastai vakaro ji nesulaukdavo – atlikusi savo darbus iškart grįždavo į Londoną.

Įsitaisęs prie staliuko lauke – oras buvo pakankamai šiltas, kad leistum šį manevrą, – Polas Gverardas palaukė oficianto. Užsisakė espreso – šis šūvis jį galutinai supurtys ir prikels.

Prikėlė. Gyslose kraujas ėmė trankytis į sieneles lyg smarkaujantis pamišėlis paminkštintoje kameroje, smilkiniuose sukibirkščiavo trumpi sujungimai, akyse vaizdas fokusavusi triskart greičiau. Tokioje aiškioje fokusuotėje jis ir pamatė Ritą, sparčiu žingsniu išnyrančią iš už kampo. Ant peties lyg švytuoklė kadaravosi didžiulis krepšys.

Nepajutęs, kaip susijaudino, Polas Gverardas jaunatviškai pašoko ant kojų ir ištiestomis rankomis pasitiko savo dukrelę. Suspaudė ją glėbyje lyg didžiausią brangenybę. (Jokių *lyg*!) Jos pagreitėjęs kvėpavimas maloniai kuteno bučiuojamus žandus. Nesiliaudama spinduliuoti savo abstrakčia šypsena Rita numetė krepšį šalia stalo kojos, paskui griuvo į kėdę pati.

– Fu, kaip nusivariau.

– Seniai jau čia? – atsargiai sėsdamasis pasiteiravo tėvukas.

– Nuo aštuonių.

– *Terrible*! Kada turėjai keltis...

– Žinau apie tavo įprotį ilgiau padrybsoti, neprimink. – Ji abiem rankomis glostėsi vešlius išsidraikiusius plaukus.

– Ilgiau pasivartyti senam žmogui tik į sveikatą.

– Na jau, neprisikalbėk, ateis ta senatvė nekviesta. Beje, atrodai puikiai. – Ji koketiškai mirktelėjo, aiškiai apeliuodama į jo gyvenimo būdą ir jaunutes palydoves.

– Tu irgi, pupuliuk.

Jis neperdėjo. Rita tiesiog spigėjo tuo savo vidiniu užsidegimu. Jis iki šiol neišsiaiškino, kas dėl to buvo kaltas – aistra darbui, temperamentas, bet greičiausiai tai buvo nuolatinė dvasios būsena.

„Tavo genai, seni, tavo palikimas“, sukuždėjo savim patenkintas balselis.

– Kaip sekasi?

– Taip ir sekasi. Žinai, bėginėji po galerijas, ieškai kažko visiškai kitokio, nors dažniausiai randi tik tai, ko tikiesi. Kaip sakoma – tas pats daiktas, tik kitoj rankoj.

– Kaip ten tavo draugelis?

– Kuris? – apsimetė nesuprantanti ji.

– Ką, nejaugi jau metei ir tą virėją?

– Tavęs paklausius pamanytum, kad keičiu vyrus kaip apatinius. Nesigąsdink, tėti, esu daug daug pastovesnė negu turėtų leisti genai. *Tas virėjas* laikosi kuo puikiausiai ir perduoda tau geriausius linkėjimus.

Polas Gverardas nieko neatsakė, jis tik pabrėžtinai atsiduso.

– Ir nereikia taip dūsauti, man irgi kuo puikiausiai sekasi.

– Negaliu patikėti, kad ir tu tęsi kulinarinę dinastiją.

– Pažadu, jei pasitaikys kitas kartas, aš suviliosiu kokį nors ventiliacinių sistemų inžinierių. Nors greičiau duosiuosi suviliojama.

– Inžinierius – vien tas pavadinimais neišpasakytai kvailai skamba, – neliko sužavėtas Polas Gverardas.

– Vaje, negi ir vėl turėsiu klausytis paskaitos apie pačias kilniausias profesijas? – Teatrališkai užvertė akis į dangų Rita.

Kiekvienąkart užsiminus apie Ritos dabartinį gyvenimo partnerį, Polą Gverardą užplūsdavo tolimas kaltės atgarsis. Ausyse iškart pasigirsdavo *Great British Menu* realybės šou įžanginis muzikinis šaukinys, o atmintis su perdėtu paslaugumu apdovanodavo jį vaizdiniais, kuriuose jis kandžiomis pastabomis užsipuola vargšą Džeimsą Eikensą. Na ir kas, kad pelnytomis. Būtų jautęsis daug patogiau, jei būtų turėjęs kad ir mažiausią pagrindą šališkumui. Sykį jie susitiko. Visi trise. Kaip mokėjo, taip atsiprašė. Džeimsas patikino, kad jau seniai tą reikalą užmiršo. Polas Gverardas norėjo tikėti, kad vaikis nemelavo.

– Na, tavo profesija man prie širdies – meno kritikė, skamba išdidžiai ir autoritetingai.

Rita labiau norėtų, kad ta profesija skambėtų ir funkcionaliai. Dabar kas – tik parašyk kažką ne taip, kaip pagal autoriaus numanymą turėtum parašyti, iškart įsivaizduoji vargšą menininką, bemiegėmis naktimis graužiantį valerijono šaknį ir telepatiškai perduodantį jai pačias blogiausias emocijas. Ir kaip ji dar nežagsi per miegus?

Tai ir yra jos didžioji misija – tegu tie vargšai menininkai supranta, kad ir jiems yra kur pasitempti.

Polas Gverardas pagalvojo – kiek daug aplinkui vargšų!

Pagaliau prie staliuko priėjo oficiantas. Nusižiūrėjusi nuo puikiai atrodančio tėvo, Rita irgi užsisakė espreso.

– Menininkai visada tos nuomonės, kad pasitempti reikia

kitiems, tik ne jiems, – grįžo prie nutrauktos minties Rita. – Asmeniškai aš siūlyčiau jiems išvis baigti su savo kvailystėm ir pereiti prie taikomojo meno, kad ir virtuvių dekoravimo. Bet baigiam su tom abstrakcijom. Kaip tavo pupytės laikosi? Vis dar su ta pačia, kaip ji ten, Tanida, ar taikiklyje jau kita?

– Su Tani mes nutarėme kai kurį laiką pagyventi atskirai. Nereiškia, kad viskas baigta. Tiesiog noriu atokvėpio. Netgi vakarais paskaitinėju knygą.

– Oho, pažanga! Ką skaitai?

– Nabokovo šedevrą.

– Galėjau ir pati susiprasti.

– Pirma dalis suėjo puikiausiai, bet antra jau ėmė varginti. Kaip nors įveiksiu.

– Beje, kol neužmiršau... – reikšmingai ištempė Rita. – Kitą mėnesį ruošiuosi į kelionę. Į Rytų Europą.

– Rusija? – mašinaliai atitarė Polas Gverardas.

– Rusija yra Rusija, nemaišyk. Į Vilnių. Ten organizuojama britų šiuolaikinio meno savaitė ar kažkas panašaus.

– Kur tas Vilnius? – rausdamas dėl savo spragų politiniame pasaulio žemėlapyje tyliai pasiteiravo tėvas.

– Lietuva.

Dabar Polas Gverardas prisiminė. Tiksliau, jis prisiminė Alfą. Jo jaunasis naivusis draugas. Būtent čia, Oksforde, jie artimai susibičiuliavo. Praleido ne vieną vakarą su taurėmis vyno ir viskio rankose. Diskutuodavo apie viską, kas ant seilės užplaukia. Ant seilės užplaukdavo daug kas: sąmokslo teorijos, laimėjimai moksle, tiesiogiai ar netiesiogiai paveiksiantys gastronomijos pasaulį, paranormalūs reiškiniai, filosofiniai ir teologiniai disputai, socialinės utopijos ir distopijos analizė, evoliucijos teorijos grindimas, nežemiško intelekto paieškos, homeopatiniai vaistai,

meditacijos technikos, klimato kaita, ozono skylės, pigūs lėktuvų bilietai į visas pasaulio šalis, Brazilijos ir Kubos paplūdimiai, naudotų automobilių prekyba, futbolas, naujieji tamsūs amžiai, majų kalendorius, skaitmeninė fotografija, interjero dizainas *a la* Polas ir Alfa, mėlynųjų tunų išnykimo grėsmė, fantastiškų patiekalų kūrimas ekspromtu, ir, žinoma, moterys moterys moterys. Viskas nauja, viskas šviežia ir ganėtinai linksma. Nagi pamėgink analogišką linksmumą išspausti iš mielos kvaksės – ji tik kraipys galvą į visas puses kaip beždžionėlė Delio turguje ir iš paskutiniųjų stengsis nuslėpti žiovulį. Tikras mimikų paradas fizionomijoje!

Polas Gverardas su dukterimi atsisveikino po pusvalandžio. Tarytum meilytų pratęsti moteriškos šilumos liniją, jis paskambino savo mažajai Tanidai ir pasiūlė susitikti vakare. Pirma pas jį restorane, po to...

Po to bus paskui.

Kelios eilutės iš Alfonso Kurkės rašomos knygos darbiniu pavadinimu „Alfos knyga“ juodraščio.

MŪSŲ VARGŲ DUONA

Sudedamosios dalys:

30 g šviežio gyvenimo raugo arba 21 g sausų prisiminimų mielių.

30 g jaunystėje kopinėto medaus ar svajų cukraus

630 ml apyšilčio blogos nuojautos vandens

1 kg vargų duonos miltų

30 g kartėlio druskos

Kaip visa tai daroma:

1. Ištirpdinkite gyvenimo raugą ar prisiminimų mieles pusėje apyšilčio vandens.

2. Ant švaraus paviršiaus ar dideliame dubenyje supilkite krūvelę iš miltų ir druskos. Iškaskite centre šulinį ir šliukštelkit ten ištirpintą mielių mišinį (mikstūrą). Keturiais vienos rankos pirštais darykite žiedinius judesius nuo centro link išorės, pamažėle įtraukdami į žaidimą vis daugiau kančios, norėjau pasakyti,

miltų, kol visas mielių mišinys bus įsisavintas. Įpilkite likusią pusę apyšilčio blogos nuojautos vandens į centrą ir palaipsniui inkorporuokite visus vargų duonos miltus, pridėdami artimuosius, draugus bei iš matymo pažįstamus, kad gautųsi drėgna kūniška tešla.

3. Nesustodami daužykite kumščiais, spardykite kojomis, draskykite nagais, šaudykite, keikite tešlą penkiasdešimt metų (galima ir ilgiau, jei tik užtenka kantrybės), kad išsiskirtų glitimas ir susiformuotų tešlos struktūra. Jei tešla vis dėlto kimba prie rankų, tiesiog jas nusiplaukite, jūs nekaltas.

4. Apibarstykite miltais rankas, taip pat tešlos viršų. Iš jos suformuokite apvalų gabalą ir padėkite ant kepimo padėklo. Įrėžkite peiliu gilų randą ir leiskite tešlai atsipalaiduoti palaimingoje agonijoje. Labiausiai tam tiktų šilta, drėgna, be skersvėjo vieta, pavyzdžiui, laidojimo salė vasarą. Bus dar geriau, jei uždengsite rankšluosčiu arba pledu. Kai tešla iškils dvigubai, suprasite – jau laikas.

5. Dvigubai išpurpus tešlai jums reikia išmušti iš jos orą – jei dar jo užsiliko plaučiuose – iš peties pliekiant alkūnėmis apie minutę. Suteikite gaminiui tokią formą, kokia jums labiausiai prie širdies: apvalią, plokščią, rafinuotą, lėkštą (tinka ir postmodernistinė), ir leiskite jam dar kartą apmąstyti savo niekams išeikvotą gyvenimą, kol smegenys ištins dvigubai. Neskubinkite proceso – kadangi šis antras atgailos etapas suteiks mūsų vargų duonai malonią ir delikačią tekstūrą.

6. Paskutinis, linksmiausias etapas. Neišleiskite iš savo tešlos paskutinio atokvėpio, nebemuškite jos. Paskutinį kartą švelniai suimkite tą išsipūtusį kūną – galite sentimentaliai pabučiuoti – ir įstumkite į įkaitusią krosnį, moksliškai vadinamą krematoriumu. Neskubėkite užtrenkti durų, pasimėgaukite reginiu. Kepimo

laiką ir temperatūrą pasirinkite pasikliaudami savo intuicija. Jei ja nepasitikite, praverkite trumpai dureles ir kyštelkite nosį. Bet atsargiai, galite nudegti. Jei kepinys grįžo į pirmykštį savo būvį – virto miltų dulkėmis – reiškia, viskas gerai. Ištraukite likučius iš krosnies ir duokite laiko atvėsti. O kol jie vės, atsikimškite vyno ir gurkšnodami pamąstykite, koks patiekalas jūsų laukia rytoj.

Bon apetito!

(Beje, šioje vietoje būtų tikslinga priminti, kad „žmogus ne vien tik duona gyvas...“)

Gardumas – štai dėl ko visas tas vajus!

Šiandien ir vėl Mero diena.

Bet nebūtina stebėtis – tai nutinka kiekvieną savaitę. Kalendoriaus kūrėjai taip sugalvojo.

Reikėtų patikslinti: šiandien *ypatinga* Mero diena. Iš sostinės ir, sako, iš paties užsienio į Radviliškį atvyksta gausi delegacija, dalyvausianti kažkokiose iškilmėse, susijusiose... aišku, kad su geležinkeliu. Pas mus viskas susiję su geležinkeliu. Atidaromas naujas traukinių remonto depas, perdaromas senas, įsigyjama naujų lokomotyvų ir keleivinių vagonų, sukonstruojamas naujas manevrinis šilumvežis. Progų pasveikinti šauniuosius geležinkeliečius atsiras visuomet, kad tik noro nepritrūktų. Meras tam ir yra meras, kad visokiausiais pasveikinti užsigeidusiais svečiais pasirūpintų. Kaip tiksliai jis ten jais rūpinasi, man ne taip ir svarbu. (Žinoma, nieko blogo niekam nelinkiu.) Tačiau po ilgų prakalbų ir technikos demonstravimo žmonėms būtina pasistiprinti, būtų tai iškilūs svečiai iš sostinės ar paprasti ALAUS BARO svajokliai. Labiausiai žmonėms maga pavalgyti gardžiai. Kur kitur, jei ne *Alfos užeigoje,* tu rasi patį gardžiausią maistą?

Todėl ir Meras Ramūnas sugalvojo išeitį – pakviesti godotinus svečius į vieną geriausių restoranų Lietuvoje. Aišku, ne už dyką. Už dyką mes su meile nekepam ir neverdam. Net ir politikams bei pramonininkams. Ypač politikams bei pramonininkams.

Dar šis bei tas apie Merą: buvo jis paprastas nesugadintas žmogelis, tik mano dėka tapo gurmanu. Dabar ir kenčiu.

Paskui viskas kaip įprastai. Nusišiku, nusiprausiu, nusiskutu, išgeriu puero arbatėlės ir maunu pro duris. Ant dviračio ar pėsčiomis, nelygu orui ir nuotaikai.

Kelias savaites radviliškiečius maloninęs rugsėjo oras pagaliau išsikvėpė – šį rytą Basanavičiaus gatvės grindinys blizgėjo nuo šlapios dulksnos plėvelės, dangus priminė šlapią grindų skudurą. Oras buvo perpildytas drėgmės; regėjosi, kad tą tirštą masę tiesiog gali krauti į kibirus ir tręšti obelis bei vyšnias. Greičiausiai taip ir būčiau padaręs, bet dėl šiandienos ypatingosios Mero dienos skubėjau. Ir ne kur kitur, o į mišką. Ir ne grybų rinkti arba lazdynų šakų prisikirsti, kad žirniams pavasarį būtų ant ko suktis. Rimtesniam dalykui. Kadangi pirmajam patiekalui, kitaip, *entrée*, sugalvojau patiekti rūkytą laukinę lašišą su juoda ekologiška lietuviška duonele, pagardinta pipirne ir kiškio kopūstais. Reikia juk įdomesnės rūgštelės. Pipirnės turiu pasisodinęs darže prie namų, kaip ir daugelį kitų prieskoninių žolelių: bazilikų, čiobrelių, mairūnų, raudonėlių, petražolių, daržinio builio, mėtų, peletrūno. O štai kiškio kopūstai... Jiems vieta miške.

(Beje, dėl dirbtinai išaugintų lašišų – tai nuostabus žemės ūkio ir verslo subjektų pasipelnymo šaltinis. Nors Norvegijos vandenyse nuo seno knibžda didžiulė Atlanto lašišų populiacija, tačiau jų žūklė – sezoninė, o svarbiausia – atima labai daug brangaus laiko. Lašišų auginimas dirbtinėmis sąlygomis – štai kur tikrasis efektyvumas. Savaime aišku, šitaip išaugintos lašišos kilogramas

kainuoja net triskart pigiau nei laukinės. Tuo pačiu tai rodo, kad laukinė lašiša – net triskart vertingesnė. Mokslininkai teigia, jog dėl to kalta dirbtinio žuvų auginimo technologija. Vienoje varžoje grūdasi nuo kelių iki keliasdešimt tūkstančių lašišų. Tokia terpė – tiesiog rojus parazitams. Jūros dugnas po varžomis nusėtas chemijos produktų liekanomis, žuvų šūdais ir kovoje dėl vietos po saule kritusių lašišų liekanomis. Čia išnyksta bet kokia gyvybė, čia viskam galas. Suomijos vandenyse (Baltijos jūroje) daugiausiai auginami vaivorykštiniai upėtakiai, bet jų varžos lygiai taip pat teršia jūrą, todėl žuvies specialistai privalo kas dvi savaites plukdyti varžą į kitą vietą, kuri yra ne arčiau kaip už dviejų kilometrų nuo ankstesnės. Lašišų varžos didžiulės, čia jums ne trys *kilbukai* ir vienas pūgžlys per dieną su meškere, jas pergabenti sunku, todėl jų šeimininkai priversti griebtis gudragalviškų priemonių. Žurnalo *Science* duomenims, kad būtų neutralizuotas ligų ir parazitų poveikis, į lašišų maistą sukraunami ne tik stiprūs antibiotikai, bet ir nervus paralyžiuojančių nuodų dozės. To paties šaltinio duomenimis, padidėja rizika susirgti vėžiu, jei fermoje išaugintomis lašišomis vaišinsimės dažniau nei kartą per mėnesį. Dirbtinai išaugintų lašišų mėsoje – 10 kartų didesnis polichlorinio difenilo ir dioksino kiekis nei laukinių lašišų. Problemos tuo nesibaigia – jei reguliariai valgysime varžose išaugintas žuvis, gali nusilpti regėjimas, nes į lašišų pašarą – iš žuvies, žolės, kraujo miltų, vitaminų ir preparatų mišinio pagamintas granules – įmaišomas dažiklis kantaksantinas. Nuo šio preparato prie akių tinklainėse susidaro geltonos apnašos, jis gali pažeisti kepenis, sukelti dilgėlinę. Tinklalapis, iš kurio paimta ši informacija, juokauja: „tokia tad yra apetitiškai oranžinio ir tikrai gardaus dirbtinai išaugintų lašišų kepsnio antroji pusė“.[4]

4 Informacija iš www.salmo.lt

Valgykit, bet prieš tai gerai pagalvokit, ar ir patys nenorit tapti lašišinės šeimos palikuonimis.)

Taigi atgal į mišką!

Vis tik rangytis į savo *Toyota Landcruiser* neskubėjau. Nužiūrėjau sodą su vaismedžiais. Obelys buvo pastebimai nuskabinėtos – sekmadienį sukviečiau dūsaujančių dėl „neturėjimo ką veikti ir ko išgerti“ kaimynų talką, kad padėtų nuskinti, nuplauti ir sukrauti į maišus obuolius. Vežiau visą tą turtą į sulčių spaudyklą. Išėjo du šimtai litrų! Neturėdamas kur dėtis, iš visų kaimynų supirkau atliekamus trijų litrų stiklainius ir konservavau konservavau konservavau. Bet ir to nepakako. Galiausiai ėmiau likučius dalinti visiems norintiems. Norinčių atsirado – ko nepaėmus, jei dykai kiša. Galėsima palaikyti, kad parūgtų, ir skaniai išgerti.

(Kalifornijos universiteto mokslininkai išsiaiškino, kad obuolių sultys sumažina širdies ligų riziką. Dėl jų blogasis cholesterolis oksiduojasi 20 proc. ilgiau. Ką jau kalbėti apie sultyse esančius antioksidantus, didvyriškai kapojančius laisviesiems radikalams galvas, ir apie gardųjį naminį sidrą. Nors sveikatingoji ekrano pažiba daktaras Unikauskas tvirtina atvirkščiai – saugokitės, ten vien tik fruktozė, vien tik fruktozė! Taigi be radikalaus *prieš ir už* informaciniame amžiuje nebeįmanoma.)

Į akis negailestingai krito vis didesnės nukritusių lapų kolonijos. Tik ir atsidusau – kada žmogus gali viską suspėti? Nėr laiko, nėr.

Įsikabarojau į mašiną. Ant keleivio sėdynės gulėjo botai. Užvestas variklis suriaumojo kaip ant uodegos užmintas lokys. Aišku, jei ant tokios mažos uodegytės įmanu užminti.

Išvažiavau iš kiemo ir pasukau į priešingą pervažai pusę. Artimiausiais miškelis žaliavo už trijų kilometrų, vietinių pramintas Giraite. Logiška.

Kratymasis per grindinį iškart prikėlė gyvenimui, suplakė kraują ir kitus skysčius. Pavažiavau kilometrą. Dešinėje visai šalia kelio išniro apleistas vėjo malūnas. Vienišas, niūrus, be rato su sparnais, vis dar tvirtai bestovintis (pamato sienos sumūrytos akmenimis, pajuodavusi medinė statinio dalis patenkinamos būklės) ir iki šiol su atodūsiais, pasikartojančiais kas keli metai, dūmojantis: kodėl tas molio rutulys, vadinamas Žeme, taip grubiai surėdytas? Mat netoliese 1919 m. lapkričio 21-22 dienomis įvyko mūšis su bermontininkais, kuriems lietuviai gerai dėjo į kailį ir privertė nešdintis iš Lietuvos. Paskui ir tarpukaris baigėsi, ir prasidėjo kitos kovos. O dabar tiesiog stoviu nereikalingas ir nenaudingas, tik girnos dūla be darbo. Ech! Tą patį galėjo paporinti ir šalimais griūvanti kolūkių laikų ferma.

Aš buvau patenkintas ir šia akimirka, todėl su istorine neteisybe susidūrusiais pastatais solidarizuotis nesiruošiau.

Pasukau kairėn į horizontaliai bei vertikaliai išvingiuotą keliuką (štai kam visureigiai ir reikalingi) ir netrukus pribirbinau prie Giraitės. Pariedėjęs tolėliau nuo pakraščio sustojau šalikelėje, mašinoje persiaviau batus, išlipau ir pilna krūtine įkvėpiau miškingo oro. Drėgmė su nukritusiais lapais sumišo į ištisą kvapų gamą: išskyriau cinamoną, citriną, kepintus riešutus, šieną tvarte, šviežią arimų vagą ir, žinoma, grybus. Per miško pradžią žyminčius karklų brūzgynus įlindau į patį mišką. Nesitikėjau, kad rasiu nors vieną grybą, bent jau valgomą. Jei godiesi tokį rasti, turi čia atkakti jau apie šešias – grybautojai, kai Basankė taip arti, jau ir tokiu metu būriais plaukia. Bet ir tokią vėlyvą valandą išgirdau giliau į šiaurės vakarus kažin ką šūkaujant. Todėl padžiūgavau, kad man nereikia grybų, tik kiškio kopūstų. Šių trilapių draugužių aplink buvo apstu, nors vežimais vežk. Man tiek nereikėjo. Išsitraukiau maišelį, pritūpiau ir ėmiau skabyti plonyčius kaip

laikinumo siūlai stiebelius. Taip besikiškiakopūsteliaudamas[5] užtikau raibąją ūmėdę. Valgoma, trečios kategorijos, iškart iš atminties iššoko puslapis iš senos knygutės apie grybus. Kiek kartų vaikystėje esu ją pervertęs! Ranka nupieštos iliustracijos tikrovę atspindėdavo tik dalinai, betgi visos žinios įsitvirtindavo praktikoje. Sezono metu nuo liepos iki spalio vidurio kone kiekvieną dieną lėkdavome į šią giraitę ar į tolėliau dunksinčius miškus, retkarčiais pamiršdami ir peilius grybams pjauti, nors dažniausiai niekas mums jų ir neduodavo, – kiek esam pametę. Nebuvo baisios nei erkės, nei pilkosios meškutės, liaudiškai vadinamos *palksniais* (prieš du dešimtmečius dar buvo laikomi valgomais, tačiau daugelyje Europos šalių pripažinti *nuodingais*, nustatyta, kad juose yra švino, stoncio ir muskarino). Še tau, boba, ir evoliucija.

Prisirinkau kopūstų pilną maišelį. Užteks. Atsitiesiau, pasirąžiau, apsidairiau. Išdykėlės eglaitės ir lapuočiai su kerpėmis ant šiaurinės kamieno dalies, lyg kompasas viso pasaulio pasiklydusiems, išsiraizgę krūmai ir susipainiojusios žolių garbanos, senai kritusių medžių kelmai ir juos guodžiantys samanojai. Tikra dermė, pasakiška ekosistema. Kaip būtų nuostabu ilgėliau sočiai pribarstytų lapų takeliais pasivaikštinėti, sugerti į drabužius rudeninį dvelksmą, užmiršti, iššluoti iš galvos bet kokias mintis, išsivalyti plaučius. Būtent *užmiršti* labiausiai ir nesisekė. Nebegali daryti to, ko labiausiai trokštum, tiesiog nebeturi teisės. Esi įsipareigojęs prieš merą, pramoninkus, geležinkeliečius, prieš kulinariją ir savo brigadą, prieš valstybę.

O prieš save?

Ech, maištingieji demonai, negundykit.

5 Kalbininko Jono Kvederaičio sukurtas ilgiausias lietuviškas žodis.

Nebūtina ir sakyti, kad virtuvėje gyvenimas virte virė, lyg ruošiantis karalienės karūnacijai. Rimčiau pasvarsčius, iš kur pas mus karalienės? Nuo Barboros Radvilaitės laikų nieko geresnio neužderėjo. Geriausiu atveju rastum vadinamo šalies elito baliaus karalienę, pasidabinusią vienetine dizainerio suknele su didžiule dekolte priekyje, bet dar didesne iškirpte (siekiančia net *bulkas*) užpakalyje, vietoj karūnos nešiojančią amžinos jaunystės ir nemirtingumo tikimybės aureolę. O kur dar blizgučiai niekučiai ir išdresiruota šypsena.

Jei prabilom apie karalienes, tebūnie. Taigi virtuvėje buvo ruošiami valgiai, kurių nebūtų supeikusi ir pati Anglijos karalienė.

Meniu

1. Užkandžiai. Rūkyta laukinė lašiša su juoda duona, pipirne ir kiškio kopūstais.
2. Žuvies patiekalas. Keptas otas su jaučio liežuviu.
3. Pagrindinis patiekalas. Orkaitėje troškinta ėriena su marinuotais raudonaisiais kopūstais, keptomis morkomis, porais ir bulvėmis.
4. Desertas. Biskvitinis vaisių uogų pyragas su saldžiu kremu ir plakta grietinėle.

Tiesa, dėl kiškio kopūstų šiek tiek nerimavau. Dar ims koks gerbiamas politikas ar pramonininkas ir pareikš: ne tam aš geriausius savo metus Lietuvėlei atidaviau, kad kiškio kopūstus rupšnočiau! Vis dėlto tokiam drąsuoliui turėčiau ką atšauti: ką tamsta būtum daręs, jei užkandžiams po nosim būčiau pakišęs austres? Būtum kaip akmens amžiaus žmogus riįęs jas gyvas?

Kitkas svečių akims ir skrandžiams užkliūti neturėtų.

Tik spėjau įžengti į savo kabinetą, kad persirengčiau, kai tą

pačią akimirką į mano privačią erdvę įsibrovė Iešmininkas.

– Sveikas, Prievaizde, ėrienos vis dar neatvežė.

– Atveš. Juk nedega. Balius nusimato tik trečią valandą, – per galvą nusivilkdamas megztinį sumurmėjau.

– Gal tu jiems geriau paskambink?

– Jei per valandą neatvažiuos, taip ir padarysiu, – bandžiau jį nuraminti, bet nenuraminau.

Dar šis bei tas apie Iešmininką: niekuo nepasitiki. Visada nerimauja, kad būtinai įvyks koks nors netikėtumas, neleisiantis laiku įgyvendinti vienokio ar kitokio sumanymo. Mūsų atveju – paruošti patiekalą. Dar nė karto per visą įstaigos gyvavimą to nebuvo atsitikę; todėl ir laukia. Jo devizas – „Besisaugantį ir Dievas saugo“.

– Galėčiau aš pats nuvažiuoti, bet kad...

– Niekur tu nevažiuok, vakar aiškiai susitariau, atveš dešimtą. – Nusimoviau kelnes, pakabinau jas ant pakabos spintoje.

Iešmininkas dirstelėjo į sieninį laikrodį man virš galvos; į mano nuogybes jis dėmesio neatkreipė.

– Jau po dešimt penkiolika.

– Iešme, baigi mane užknist. Suprasčiau, reiktų tą ėrieną marinuoti, bet kad nereikia.

– Tiek to, palauksim, – jis sunkiai atsiduso ir nuleidęs pečius iškiūtino lauk.

Įsispyriau į patogesnius darbo sandalus. Į kabinetą kaip jūrų dievas Poseidonas įsiveržė Ichtiandras: įšilęs, nekantrus, vietoj trišakio rankoje laikė samtį.

– Saliut, Ichtiandrai, – linksmai pasisveikinau.

Paspaudėme rankas.

– Kas geresnio? Gal ir otai neatkeliavo?

– Et, kartais Iešmas ir mane su savo paranoja užveikia.

– Nieko nepakeisi, žmogus jautriai reaguoja į savo darbą ir rezultatus.

Priėjau prie spintos ir išsitraukiau vyriausiojo vyrėjo uniforminį švarką. Išskleidžiau prieš save. Baltas, švarus, išlygintas. Joks politikas ar pramonininkas neprikibs.

– Alfa, klausyk, aš vis nerimstu: ar negeriau buvo vietoj liežuvio pavaryt jaučio uodegą?

– Ir tu nerimsti... – neatitraukdamas akių nuo švarko numykiau. – Suprantu, kodėl šiandien visi neramūs – ypatinga mero diena.

– Aš ne dėl to... – bandė gintis Ichtiandras.

– Jei ne dėl to, tai ir liuks. Viskas seniai nutarta ir patvirtinta. – Sugrūdau ranką į švarko rankovę.

– Su tavim irgi nesusišnekėsi, – numojo ranka jūrų liūtas ir taikiai uždarė paskui save duris.

Taip ir nespėjau paklausti, kodėl jis samtį su savimi tamposi.

Dar šis bei tas apie Ichtiandrą: vienintelis mūsų kolektyve želdinasi ūsus, todėl dar labiau tinka prie Poseidono ar Neptūno įvaizdžio. Įkalbinėjam užsiauginti barzdą, bet jis kategoriškai atsisako – čia rimta virtuvė, ne kalėdinių senelių prieglauda. Mes tik geidaujame pagyvinti virtuvės dvasią. Pernai vasarą aplinkosaugininkai jį nutverė prie kažkokio tvenkinio, mėtė mat spiningą be leidimo. Nuo tol nemėgsta nei aplinkosaugininkų, nei žvejoti be leidimo.

Galiausiai susisagsčiau švarko sagas. Buvau pasiruošęs priimti sudėtingiausius kulinarinius-konditerinius sprendimus, kaip ir prisiimti visišką atsakomybę už jų kokybines-kiekybines savybes. Patinka man būti vyriausiuoju virėju, oi, patinka!

Aukštai iškelta galva įžengiau į virtuvę. Į veidą akimoju tvokstelėjo kolektyvinio įkarščio ir kūrybingumo banga. Ant viryklės

lėtai burbuliavo Padažiuko ruošiamas sultinys – pagrindas padažui, kuriuo bus šlakstomas jaučio liežuvis. Bandelių Fėja plovė braškes, turėsiančias išskirtinių viešnių teises pyrage. Lyg giltinė, dėl sunkios ekonominės situacijos turėjusi užstatyti savo pagrindinį aksesuarą – dalgį, iš kampo į kampą šliurino Iešmininkas. Ichtiandras stovėjo atsirėmęs sėdmenimis į stalo atbrailą, išlavintais judesiais galando peilį į peilį ir neabejojamai įsivaizdavo muses bei bimbalus baidančią raumeningą jaučio uodegą. Tik mūsų akių šviesos – Rūtelės Barščialapės – dar nesimatė. Vakar važiavo aplankyti sergančios mamos į Šeduvą, šiandien vėluos. Į šnerves brovėsi įvairiausi kvapai: svogūno, saliero, laurų lapų, čiobrelio, petražolių, braškių.

– Sveikutis, Alfa! – atsisukusi sušuko Fėja. – Žinok, tiesiog spinduliuoji, štai ką reiškia iššūkiai! Bet štai ką aš tau pasakysiu: kažkokios beskonės tos braškės. Nežinau, ką ir daryt. Tikrai, lyg vaško gabalą gromuliuotum. Suprantu, dabar ne vasara, nereikia norėt idealaus skonio, bet galėjo vaikinas ir labiau pasistengt savo šiltnamiuose... manau, daugiau iš to ūkininko nebepirkim. Rimtai, ką daryt?..

– Bėk į maksimką ir nusipirk konservuotų persikų, – žiauriai pajuokavo Ichtiandras.

– Dar vienas ūkininko patarėjas išlindo.

– Nesijaudink tu taip, Fėja, – mano balsas apgaubė kaip visa, kas gyva, globojanti gamtos ranka. – Visiems juk svarbiausia, kad tai šviežios braškės, o jų beskoniškumas susimaišys su cukrumi ir gausis *benissimo*.

Dar šis bei tas apie Bandelių Fėją: be savo išradingųjų dietų turi ir kitų būdų, kaip mus visus pašokdinti. Jos reiklumas sau ir kitiems išskirtinis. Sykį buvom pas ją namuose, – na, kažką šventėm, norėjosi pratęsimo. Tada ir supratom, kas pas ją šeimoje

kepa verda. Ogi sutuoktinis, ir ne bet koks, o verslininkas. Jai užtenka išsilieti darbe. Pasitaiko žmonių, kuriems nepavydi...

– Prievaizde, tu kiškiakopūsčių atvežei? – iškart prie reikalo ėjo Padažiukas.

Tik dabar toptelėjo, kad palikau maišelį kabinete.

– Atvežiau. Tuoj atnešiu.

– Juokas ima vien pagalvojus, kaip tautos grietinėlė juos kapos.

Visi, išskyrus Iešmininką, nusijuokėm.

Į virtuvę tyliai it klastos kupinas brakonierius įslinko Žmogus su Kirviu.

– Erieną atveže, – iškilmingai pranešė jis.

Iešmininkas tarytum gimė iš naujo – visas abejingumas supančiai aplinkai išgaravo, akys prisipildė gyvenimo šviesos, jis ir vėl susijungė su Vieniu. Triumfuojančiu žvilgsniu nužvelgė visus paeiliui, patetiškai sutrynė rankomis ir ištarė vienintelį žodį:

– Pagaliau!

Tarė Žmogui su Kirviu „Paskui mane!“ ir išgarmėjo laukan.

– Kaip ten viršuje? – pirštu dūriau į lubas.

– Nežinau, nebuvau, – trūktelėjo pečiais Padažiukas. – Matyt, tvarkosi.

– Gerai, jūs čia po biški sukitės, o aš užbėgsiu pažiūrėt.

Dar šis bei tas apie Padažiuką: visą šią savaitę jį apnikusios eschatologinės nuotaikos. Nebeilgai jau, nebeilgai mums liko visas tas neteisybes bekęsti. Susimetę su uošviu ir svainiu nusipirko galingesnį teleskopą, taigi gali iš pirmų lūpų teigti, kad ypatingas sujudimas ir mirksėjimas kai kuriuose žvaigždynuose – pats geriausias įrodymas, kad netrukus *kažkas bus*. O kodėl NASA ir panašios agentūros tyli? įsidrąsinęs paklausiau. Negi jie kels paniką, ir taip jų biudžetas apkarpytas, toks buvo nepalaužiamas atsakymas.

Išskuodžiau iš virtuvės ir plačiais į dešinę besivejančiais laiptais

užlipau į antrą aukštą. Viską vestibiulyje palikom po senovei, tik nukabinom gremėzdišką šviestuvą, kuris labai jau priminė NATO žvaigždę. Pakeitėm mažiau militaristiniu šviesos šaltiniu. Pro dvivėres duris dekoruotu stiklu įžengiau į restorano salę. Iš pradžių su interjero specialistu ketinome salę sudalyti pertvaromis, tegul svečiai patiria daugiau intymumo ir panašiai. Bet pernakt besivartydamas lovoje ir negalėdamas užmigti pakeičiau nuomonę: tebūnie ištisa erdvė. Pagaliop galvoje susiformavo retro vizija – didelio viešbučio restoranas tarpukario metais. Iškiliausiu pavyzdžiu paėmiau *Metropolio* viešbutį Kaune. Išpuošėm salę anuos nerūpestingus metus (jei dar Vilniaus kraštas būtų buvęs mūsų!) atspindinčiais sienų apmušalais, lubų ir sieniniais šviestuvais, užuolaidomis, išklojom ąžuolinį parketą, užsisakėme stalus ir kėdes, liepdami baldininkams juos dirbtinai pasendinti. Kad aplinka neatrodytų perdėtai asketiška, viename salės kampų įspraudėm indaują, taip pat pasendintą, kitame – *Krasnyj oktiabr'* pianiną, 1975 metų gamybos, nesuderintą. Ir ką manot?

Gražu pažiūrėt!

Šitokioje elegantiškoje ir kartu neperkrautoje detalėmis aplinkoje kaip skruzdėlės darbininkės jau sukinėjosi trys *chef de rang*, „Salės komendantai", atsakingi už aptarnaujamas salės dalis, prancūziškai vadinamas *rangs*. Andrius, Arūnas, Aurimas. (Sutrumpintai AAA arba 3A.) Jie drauge ėjo ir *maître d'hotel* pareigas.

Deja deja, tuo ir tegaliu pasigirti – trejomis salės dalimis. Kiekvienoje jų stovėjo po penketą staliukų. Paskaičiuokim: penki staliukai po keturis žmones. Dvidešimt. Juos padauginame iš trijų ir gauname šešiasdešimt. Štai tiek valgytojų ir talpina pagrindinė *Alfos užeigos* salė. Sutinku, trims žmonėms aptarnauti tokį kiekį svečių yra sunku. Tačiau retai kada prie staliuko susėda keturiese.

Kas nors būtinai pasvarstytų: juk salė turi keturis kampus, taigi ir dalys turėtų būti keturios. Iš tikrųjų dalys yra trys, nes ketvirtai atstovauja baras, identiškas pirmojo aukšto salei. Kaipgi be jo. Tiesa, savo laiku epidemiologiniai smūgiai gastronominiame versle padarė žymias korekcijas: karantinai, kaukės, saugaus atstumo laikymasis, vienos šeimos ūkis prie stalo, galimybių pasai. Kad ir kaip būtų nemalonu, atlaikėme, prisitaikėme, išgyvenome.

Dėl šiandienos svečių išskirtinumo ir noro pademonstruoti nepriekaištingą aptarnavimo lygį nutarėme AAA trijulei į pagalbą mesti papildomas pajėgas – Žmogų su Kirviu. Aprengsim jį oficianto uniforma, vietoj kirvio per dilbį permesim baltą rankšluostį, kuo ne svajonių jaunikis?

Šis bei tas apie AAA: retai būna, kad taip sutaptų. Kalbu apie ta pačia raide prasidedančius vardus. Bet juk pasaulis įvairialypis, tokie menki sutapimai jam prilygtų įžeidimui. Visi AAA – grynakraujai radviliškiečiai. Andrius baigė pedagoginį ŠU, bet taip ir neatrado sau vietos tarp sužvėrėjusių paauglių. Vis dėlto bendravimo įgūdžiai restorane jam labai praverčia. Arūnas prieš kelis metus kartu su legaliomis apmokestintomis prekėmis Šiaulių turguje pardavinėjo ir užprekystalinę produkciją, dėl to buvo inspekcijos nutvertas, mums guodėsi, kad nespėjo paslėpti *juodosios* dėžės. Jį man parekomendavo Andrius. Nesigailiu. Aurimas prieš keletą metų sukiojosi visoje šalyje ir net Kazachstane garsiame Radviliškio automobilių turguje, prekiavo naujomis ir padėvėtomis dalimis. Bet į paprastų žmonių gyvenimus ėmus brautis visokioms recesijoms ir ekonominėms krizėms, jis darbo neteko. Jį man parekomendavo Arūnas. Nesigailiu.

Nužiūrėjau serviruotus stalus su baltomis kaip naminis pienas staltiesėmis, ant kurių lyg derminga šeimyna savo smailėmis erdvę skrodė servetėlės, natūralų permatomą nuoširdumą neįkyriai

siūlė taurės, blizgėjo lėkštės ir stalo įrankiai. Paklausiau, kad tik paklausčiau:

– Sveiki, vyručiai, kaip einasi?

– Puikiai, šefe, – už visus, kadangi pagal išsimoklinimą buvo aukščiausiai pažengęs, atsakė Andrius.

– Susitvarkysit? Arti keturiasdešimt svečių.

– Susitvarkysim, ne pirmas kartas.

– Vėliau pasiųsiu jums Žmogų su Kirviu.

– Aišku, nepamaišys.

Visus staliukus nutarėm palikti, kaip jie ir stovi. Jokių ten sustūmimų į krūvą, kad to darinio gale ar priekyje susisiekimo ministras keltų taurę ir mėgautųsi savo pavaldinių paklusnumu. Savaime suprantama, Meras bandė mane perkalbėti, bet aš buvau nepalenkiamas – čia Europa, o ne konvejeris.

Dar sykį viską kuo kritiškiau nužiūrėjau. Galop vis tik radau prie ko prikibti:

– Neatrodo, kad gėlės jau šiek tiek pavytusios? – Omeny turėjau pamerktas vazelėse gėles ant kiekvieno stalo.

3A nukreipė žvilgsnius į žydinčius augalus, lyg iš naujo pažindami pasaulio florą.

– Tikrai, kažkiek pavytusios, – visų bendrą nuomonę išsakė Andrius.

– Aš galėčiau nulėkti į namus ir paskinti astrų. Dar visai gražiai atrodo, – pasišovė Arūnas.

– O aš galėčiau mamos gėlyne parinkti serenčių, vėlyvių, saulainių, saulakių, ežiuolių, gaurių, rykštenių, – kukliai vardijo Aurimas.

Mes tik ir išsižiojome. Ne veltui sakoma: ne pagal kepurę apie žmogų spręsk.

– Sutvarkykit tą reikalą, vyručiai, – galiausiai pirmas atgavau žadą.

– Sutvarkysim, – patvirtino jie unisonu.

Nebeturėjau čia ką beveikti.

Sėdėjau priešais monitorių ir jaučiausi kažin kiek prasikaltęs. O juk nieko blogo nedariau, tik stebėjau vaizdą iš salės. Taip, sėdėjau užsirakinęs savo kabinete ir realiame laike stebeilijausi, kas dedasi antrame aukšte. Pagal nerašytas etiketo taisykles susisiekimo ministras pasakė trumpą kalbą, padėkojo visiems susirinkusiems, ypač Merui, už tokį šiltą priėmimą, pakėlė taurę su baltu prancūzišku vynu, simboliškai gurkštelėjo, po to kukliai pritūpė ant kėdės, leisdamas suprasti, jog vaišės prasideda. Lyg iššovus signalinei raketai 3A su ŽSK pradėjo bėginėti nuo lifto (taip, turim liftą, užkeliantį iš virtuvės valgius) iki stalų su lašišos ir kiškio kopūstų užkandžiu. Be jokios abejonės, po privalomos programos visi svečiai buvo gerokai praalkę, nes kibo į kramtymo procesą įnirtingiau negu patys kiškiai. Vėliau sekė otas su jaučio liežuviu. Entuziazmu ir egzaltuotomis pastabomis užsikrėtė visi: ministras, geležinkelio direktorius, Meras, pramonininkų konfederacijos viceprezidentas, mažesni žmogeliai. Kaitau iš pasitenkinimo tokias liaupses girdėdamas. Eilė atėjo ėrienai su daržovėmis.

Staiga visi tapo vilkais.

Ir pagaliau desertas – dar vienas Fėjos saldusis šedevras, priverčiantis lašišą, otą ir ėrieną droviai pasitraukti į tolimiausias skrandžio kerteles, kad juos negailestingai apdirbtų šarmu ir rūgštimi. Sielose sužydėjo vasara, sučirpė žiogai, sukikeno paukščiai. Mano prognozės pasitvirtino – braškės savo beskonybę atpirko šviežumu.

Būdamas ganėtinai išpruseęs, ministras pareiškė padėką virtuvės virtuozams, *ypač* vyriausiajam virėjui. Pagal tas pačias

nerašytas taisykles aš pats turėjau išeiti į sceną, todėl dar prieš nuskambant paskutiniesiems padėkos žodžiams iššokau iš kabineto ir užskuodžiau laiptais į pagrindinę salę. Savo ir virtuvės virtuozų vardu padėkojau visiems garbingiems svečiams, kad nepasididžiavo ir aplankė mūsų *kuklią* užeigą; mes neišpasakytai džiaugiamės bei didžiuojamės, kad mūsų *kuklios* vaišės visiems – arba daugumai – patiko, nes juk kepam ir verdam su meile.

(Ministras ir pramonininkų konfederacijos atstovas nežinojo vieno dalyko – jei ne Meras, susiprotėjęs užrezervuoti salę dar prieš trejetą savaičių, visa ta alkana auditorija būtų tenkinusi kuklesnėmis vaišėmis kokioje nors picerijoje.)

Kol visi vilko žemyn perpildytus pilvus, Meras rado progą prie manęs prisigretinti ir asmeniškai išreikšti susižavėjimą mūsų įstaigos organizuotumu, *ypač* vyriausiojo virėjo pastangomis. Beje, pinigus į mūsų sąskaitą jis jau pervedė.

Prisipažinsiu, galiausiai ir aš pajutau tikrąją šventinę dvasią.

Salė ištuštėjo. Mes su 3A palikome vienumoje su sujauktais stalais ir nutaškytomis staltiesėmis, – servetėlės pavirto gumulais, taurės prarado nekaltumą, stalo įrankiai su lėkštėmis ir iš tolo nebeblizgėjo. Su šelmiška šypsenėle žvilgtelėjau į viršutinį salės kampą. Ten buvo įtaisyta miniatiūrinė spalvoto vaizdo slapto stebėjimo kamera su garsu. Jei nežinai, ko ieškoti, niekaip nepamatysi. Analogiškos kameros slėpėsi visuose kampuose. Jų perduodamą vaizdą aš ir stebėjau savo kabinete. Visgi jokių kriminalinių veiksmų ar ekonominio šnipinėjimo užmačių čia ir būti negalėjo – aš tiesiog naudojausi naujųjų technologijų teikiamais privalumais. Mano senas bičiulis ir klasiokas, Egidijus Levitavičius, didelis radiotechnikos mylėtojas ir sąmokslo teorijų grindėjas, tiesiog *išprievartavo* mane „įdiegti šį naudingą

išradimą“. Jis pats tuo užsiims už litrą alaus. Žinoma, galiausiai išėjo ne litras, o kur kas daugiau, bet... turim, ką turim.

Visgi nereikėtų manyti, kad aš daugiau nieko neveikiu, tik žiopsau į kramtančius klientus. Oi, ne, ir be to turiu kuo rūpintis. Na, kartais žvilgteriu į dailesnę lankytoją, bet juk tai žmogiška ir suprantama.